

Laaja hyvin - vointikertomus - ja suunnitelma vuosille 2025-2029

**Osa I
Hyvinvointikertomus
vuosilta 2021-2025**

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1. Hyvinvointianalyysi	9
1.1. Hyte-kerroin	
1.2. Hyvinvoinnintila- ja toimintaympäristö	11
1.2.1. Varkauden väestö, talous ja elinvoima (kaikki ikäryhmät)	11
1.2.2. Työikäisten hyvinvointi Varkaudessa	14
1.2.3. Arjen turvallisuus	29
1.2.4. Kokemuksellinen hyvinvointikysely 2025	31
1.3. Palvelut ja toiminnot	40
2. Vuoden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	44
2.1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy (työikäiset ja ikäihmistet)	45
2.2. Terveelliset elintavat	51
2.3. Turvallinen arki	53
2.4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja Resurssit	57
2.4.1. Laadullinen itsearviointi kunnan rakenteista	57
2.4.2. Avustukset ja kumppanuussopimukset	61
2.4.3. Yhdyspintojen tehtävät ja roolit selkiytyvät ja tarpeet tunnistetaan	62

2.5.	Palveluprosessit ovat asukkaiden hyvinvointia vahvistavia	63
2.5.1.	TEAvisari	64
2.5.2.	Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa	69
2.5.3.	Varkaudessa toimivat järjestöt ja muut yhteisöt sekä niiden kanssa tehtävä yhteistyö	72
3.	Johtopäätökset	77
4.	Seuranta ja arviointi	79

JOHDANTO

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toimista, joilla hyvinvointia ja terveyttä on edistetty. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 § säädetyn lain mukaisesti hyvinvointikertomuksessa kartoitetaan laaja-alaisesti ikäryhmittäin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin nykytilaa ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Kunnan tulee laatia erillisinä lasten- ja nuorten sekä ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmat, jotka sisältävät tiedot lasten- ja nuorten sekä ikäihmisten hyvinvoinnin tilasta ja toimintaympäristöstä sekä palveluista ja lisäksi suunnitelman hyvinvointivajeiden osalta.

Hyvinvointikertomus kokoaa yhteen kunnan toimintaa ohjaavat ja voimassa olevat hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiakirjat ja ohjelmat. Hyvinvointianalyysin pohjalta arvioidaan, mitä tavoitteita ja toimenpiteitä ehdotetaan viedään hyvinvointisuunnitelmaan tulevalle valtuustokaudelle. Tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteissä ehkäisevä ja ennakkoiva työ sekä vaikuttavien menetelmien käyttö ovat keskiössä.

Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan valtuustokausittain ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2021–2025 tehtiin yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa ja se hyväksyttiin valtuustossa 28.2.2022.

Laaja hyvinvointikertomus 2025–2029

OSA I Hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2025 = hyvinvointianalyysi (väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2021–2025 ja nykytilan kuvaus vähimmäistietomittareiden ja muun tiedon pohjalta sekä hyvinvointisuunnitelmaan asetettujen painopisteiden,

tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi). Hyvinvointikertomus sisältää myös hyvinvoinnin vuosiraportin vuodelta 2024. Laaja Hyvinvointikertomus sisältää seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat

- [Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma](#)
- [Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma](#)
- [Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma](#)
- [Turvallisuussuunnitelma](#)
- [Vammaispoliittinen ohjelma](#)

OSA II Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2029 (hyvinvointisuunnitelma; suunnitelma hyvinvointivajeiden korjaamiseksi seuraavalle valtuustokaudelle eli HYTE tavoitteet, toimenpiteet, seurantamittarit, vastuut)

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma = hyvinvointikertomus eli hyvinvointianalyysi; hyvinvoinnin nykytilan kuvaus ja edellisen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi (vanha valtuusto hyväksyy) ja hyvinvointisuunnitelma; suunnitelma hyvinvointivajeiden korjaamiseksi seuraavalle valtuustokaudelle eli HYTE tavoitteet, toimenpiteet, seurantamittarit, vastuut (hyväksyy uusi valtuusto)

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

Kerran vuodessa tehdään vuosiraportti (-> tilinpäätökseen) = miten hyvinvointisuunnitelmassa on edetty tilastojen valossa, mitä on tehty hyvinvointitavoitteiden edistämiseksi. Tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointisuunnitelmaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Varkaudessa

Varkauden Ihan omanlainen Warkaus 2025-strategian julkilausuman välitä, vaikuta, viihdy kärkitavoite on edistää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti kaikissa kunnan toiminnoissa. Valtuutettujen rooli on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa. Valtuustolle raportoidaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä ja kerran valtuustokaudessa valtuusto hyväksyy laajan **hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman**.

Varkaudessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiovastuu on hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimialalla. Varkaudessa toimii kaupunginhallituksen nimittämä monialainen hyvinvointiryhmä, jota johtaa kaupungin hyvinvointi- ja sivistysjohtaja.

Kehittämistyön koordinoinnista vastaa hyvinvointikoordinaattori, joka toimii myös hyvinvointiryhmän sihteerinä. Hyvinvointiryhmään kuuluu edustajia laajasti kunnan eri toimialoilta, vammais- ja vanhusneuvoston edustajat, järjestön edustaja, poliisin edustaja, toisen asteen oppilaitoksen edustaja, apteekin ja työterveyshuollon edustajat sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueen edustaja. Lisäksi eri asiakirjojen ja suunnitelmatyöhön on koottu monialaiset ja poikkihallinnolliset asiantuntijaryhmät.

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain ([523/2015](#)) 5 §:n mukaan kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan. Varkaudessa hyvinvoinnin edistämisen lautakunta toimii päihdetyön tehtävistä vastaavana toimielimenä. Ehkäisevän päihdetyön toteuttaminen vaatii koordinaatiota, johon Varkaudessa on nimetty hyvinvointikoordinaattori.

Varkaudessa asukkaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuus, osallisuus ja tyytyväisyys on tavoitteena. Tavoitteiden eteen tehdään työtä kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi jokaisella kuntalaisella on vastuu omasta hyvinvoinnistaan. Kunnan tehtävä [kuntalain 1 §:n](#) mukaisesti on luoda kuntalaisille puitteet oman hyvinvoinnin rakentamiseksi, kannustaa asukkaita huolehtimaan omasta hyvinvoinnista sekä seurata kuntalaisten terveyttä ja hyvinvoinnin tilaa säännöllisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeen 1.1.2023 vastuu sote-palveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisestä siirtyi hyvinvointialueille. [Järjestämislaki 6 § \(612/2021, Finlex\)](#) ja [Järjestämislaki 7 § \(612/2021, Finlex\)](#) velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen tekemään yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa. Pohjois-Savon hyvinvointialue laatii oman valtuustokausittaisen

[hyvinvointikertomuksen](#), joka ohjaa osaltaan Varkauden hyvinvointikertomusta.

Kuntalaisten hyvinvointia edistetään laajasti kunnan eri palveluissa ja yhdyspinnoilla Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa

Lähde; Kuntaliitto

Hyvinvointitiedon kerääminen

Hyvinvoinnin -ja terveyden edistäminen edellyttää tiedolla johtamista, jotta työ olisi vaikuttavaa. Näin voidaan tunnistaa keskeisimmät hyvinvointivajeet ja miettiä, mihin resursseja kannattaa suunnata.

Varkauden hyvinvointikertomukseen on koottu tietoa asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä ja lisäksi tietoa kunnan elinvoimasta, taloudesta, palveluista ja turvallisuudesta. Nykytilaa kuvataan vuosilta 2021–2025 viimeisimmän tilastotiedon mukaan. Lisäksi joiltakin osin hyvinvoinnin tilaa kuvataan pitkäajan trendinä vuosilta 2019–2025. Nykytilan osalta tehdään vertailua verokkikuntiin; Pieksämäki, Iisalmi, Imatra, Valkeakoski, Pohjois-Savon hyvinvointialue ja koko maa. Mikäli ei ole saatavilla kuntakohtaista tietoa, käytetään Pohjois-Savon hyvinvointialueen tietoa.

Hyvinvointianalyysiin kerättävä tieto pohjautuu seuraaviin tietolähteisiin

[Sotkanet](#)

[Tilastokeskus](#)

[Kouluterveyskyselyt](#)

[Kuntaliitto; elinvoimaindikaattori](#)

Diakonia ammattikorkeakoulu; [huono-osaisuuskartta](#)

Hyte kerroin indikaattorit

Kuntien vähimmäistietomittarit

Varkautelaisille asukkaille on suunnattu seuraavat kyselyt;

Hytekysely (Varkaus 9/2023)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely (Varkaus 6 / 2024)

Kokemuksellinen hyvinvointikysely Pohjois - Savon asukkaille 2024

Päihdetilannekysely 1 / 2025

Lisäksi kuulemisia eri työryhmien ja sidosryhmien kautta.

1. HYVINVOINTIANALYYSI

1.1. HYTE-KERROIN

HYTE-kerroin on kannustin, joka osaltaan vaikuttaa kuntien valtionosuuden määrään ja määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kannustin otettiin käyttöön vuonna 2023 sote-uudistuksen jälkeen, jolloin kunnille jaettiin ensimmäisen kerran valtionosuus. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella; prosessi-indikaattoreista ja tulosindikaattoreista.

Yhteensä HYTE-kertoimessa huomioitavia indikaattoreita on 20. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14) ovat TEA-viisarissa ja tulosta kuvaavat tulosindikaattorit (6 kpl) löytyvät Sotkanet- verkkopalvelusta.

Prosessi-indikaattorit kuvaavat toimintaa ja mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".

Tulosindikaattorit mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"?

Varkautelaisten hyvinvointi ja terveys sekä tehdyt toimet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ovat kehittyneet positiivisempaan suuntaan. Tämä näkyy Varkaudelle maksetun valtionosuuden määrässä, joka on noussut vuosittain. Vuoden 2024 hYTE-kertoimen perusteella maksettavan lisäosan suuruus on 434 100 e.

1.2. HYVINVOINNIN TILA- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

1.2.1. VARKAUDEN VÄESTÖ, TALOUS JA ELINVOIMA (KAIKKI IKÄRYHMÄT)

Varkauden väkiluku laskee, mutta väestötilannetta on tasapainottanut viimeaikainen maahanmuutto. Varkauden elinvoimaa ovat pitäneet yllä alueella toimivat kansainväliset yritykset. Asukkaille on pystytty tarjoamaan laadukasta palvelua talouden haasteista huolimatta.

Vuoden 2024 lopussa Varkaudessa oli 19 656 asukasta. Väestöennusteiden mukaan väkiluku jatkaa laskuaan, ja vuonna 2030 Varkaudessa arvioidaan olevan noin 18 316 asukasta.

Väestön ikärakenne on muuttumassa merkittävästi. Syntyvyys on laskussa, ja iäkkäiden määrä kasvaa. Tämä on vaikuttanut väestölliseen huoltosuhteeseen, joka kuvaa kuinka monta 0–14-vuotiasta ja yli 65-vuotiasta on kutakin työikäistä kohti. Vuonna 2023 yhden hengen asuntokuntien määrä oli 51,8 %, mikä on vertailualueiden korkein. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien henkilöiden määrä oli 1551 (31.12.2024). Suomeen suuntautuva maahanmuutto muodostuu pääasiassa työn tai opiskelun perusteella Suomeen muuttavista ja heidän perheenjäsenistään. Varkaudessa ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut selvästi vuodesta 2022 lähtien, osittain Ukrainan sodan vaikutuksesta.

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli, Tiedot ja Ikä

	Yhteensä			
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)			
	0 - 14	15 - 64	65 - 74	75 -
Varkaus				
2030	1 733	9 551	3 205	3 827
2035	1 575	9 094	2 836	4 088
2040	1 507	8 910	2 414	4 213
2045	1 485	8 739	2 348	4 053

[Tilastokeskus](#) 13.3.2025

Alue	Sukupuoli	2024
Koko maa	yhteensä	5 789 834
Pohjois-Savon hyvinvointialue		248 637
Iisalmi		19 471
Imatra		22 510
Pieksämäki		16 125
Valkeakoski		20 091
Varkaus		18 316

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024) / Sotkanet 4.4.2025

Varkaus on vesistöjen ympäröimä kaupunki, jossa asutus keskittyy taajamiin. Haja-asutusalueella asuu vajaa 8 % ja maaseudulla vajaa 5 % väestöstä. Suurin osa varkautelaisista on tyytyväisiä asuinympäristönsä olosuhteisiin ja kokee sen turvallisesti paikaksi asua. Varkaus tarjoaa asukkailleen monipuoliset mahdollisuudet harrastaa ja liikkua. Palvelut tavoittavat suurimman osan asukkaista hyvin, mutta liikkuminen haja-asutus- ja maaseutualueille nähdään haasteena.

Varkaus on tunnettu teollisuuskaupunkina, ja monet globaalisti toimivat yritykset ovat vaikuttaneet kaupungin kansainvälistymiseen. Tämä on auttanut pitämään kaupungin elinvoimaisuutta yllä, mikä näkyy myös kuntaliiton elinvoimaindikaattorissa. Kaupungin verotulot ovat kasvaneet asukasta kohden, mikä on positiivinen merkki elinvoimasta.

Kaupungin velkaantuneisuusaste on kasvanut viime vuosina. Hyvinvointialueiden aloittaessa kuntien tulot alenivat huomattavasti. Kuntien vastuulle jäivät soteen liittyvät kiinteistöt ja niihin liittyvät velat, mutta niissä tapahtuva toiminta siirtyi hyvinvointialueille. Lisäksi kaupungin velkamäärä on kasvanut merkittävästi vuoden 2020 alussa.

Koulutustaso on kohonnut Varkaudessa vuosittain, ja teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 3,2 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Tämä on samansuuntainen tulos suhteessa vertailukaupunkeihin. Haasteena on, että yhä useampi nuori (27,8 %) 18–24-vuotiaista on syrjäytymisriskissä (ei ole työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa). Määrä on noussut viime vuosina ja on myös vertailualueiden toiseksi korkein.

Työllisyyskehitystä on leimannut jo pitempään jatkunut yleinen talouden epävarmuus. Vuoden 2024 ja 2025 taitteessa voimaan astuneilla TE - lakimuutoksilla on tähän myös oma vaikutuksensa. Muun muassa palkkatuki uudistuksella on vaikutusta etenkin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa oleviin sekä täsmätyökykyisiin (ent. osatyökykyiset) työttömiin.

Talouden epävarmuus ja heikot työllisyysluvut ovat vaikuttaneet Varkauden asukkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Yhä useampi henkilö kuuluu pienituloiseen kotitalouteen, ja lasten määrä pienituloisissa kotitalouksissa on kasvanut vuodesta 2022 lähtien. Tämä on johtanut sosiaaliseen ja inhimilliseen huono-osaisuuteen, jonka osalta Varkaus sijoittuu huonoimmin voivaan kymmenikköön koko maan kuntavertailussa (2022).

Varkauden kaupunki on pystynyt ylläpitämään ja kehittämään pääosin hyvää palvelutasoa kaikkien toimialojen palvelujen osalta. Koronapandemia vuonna 2020 toi kuitenkin omia haasteita palveluiden järjestämiseen ja kohdentamiseen. Tulevaisuudessa talouden hoitoon ja palvelurakenteisiin kohdistuu haasteita, kun väestön ikärakenne muuttuu, sairastavuusindeksi on korkealla tasolla ja huoltosuhde huononee. Valtakunnalliset linjaukset palvelujen järjestämisessä, esimerkiksi oppivelvollisuuden nosto ja kaupungin suuri korjausvelka ovat iso haaste tulevaisuudessa kaupungin taloudelle. Korjausvelka tulee kohdistumaan muun muassa rakennuksiin, tiestöön, katuihin, puistoihin ja muihin yleisiin alueisiin.

1.2.2. TYÖIKÄISTEN HYVINVOINTI VARKAUDESSA

Indikaattoritiedon mukaan työikäisiin panostaminen on jäänyt vähemmälle, joka näkyy muun muassa mielenterveyshaasteiden lisääntymisenä. Vastaava tulos on nähtävissä myös Pohjois-Savon hyvinvointialueen tuloksissa.

Työikäisten osalta indikaattoritietoa on vähän ja se perustuu kansallisiin tuloksiin, joita on haettu tilastokeskuksen, Kelan ja sotkanetin kautta. Lisäksi on hyödynnetty Varkauden hytekyselyä 2023 ja päihdetilannekyselyn vastauksia 2025.

Varkauden asukkaista 46,2 % kuuluu 25–64 – vuotiaisiin (miesten osuus 48,8 % ja naisten osuus 43,6 %). Luku on ollut laskeva viime vuosina ja on vertailualueiden toiseksi pienin. Keskimäärin eläkkeelle jääetään 60,4-vuotiaana (v. 2023). Taso on noussut vuosittain ja on korkeampi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella (58,9 v.). Naiset jäävät eläkkeelle keskimäärin 61 - vuotiaana ja miehet 60-vuotiaana. Työllisten määrä (35,7 % v. 2023) on pysynyt lähes ennallaan viimeisten vuosien aikana ja on vertailualueiden toiseksi matalimmalla tasolla. Korona pandemia, maailman tilanne ja inflaatio ovat lisänneet lomautuksia, työttömyyttä ja toimeentulonhaasteita, ja ovat riski hyvinvoinnille ja terveyseroille.

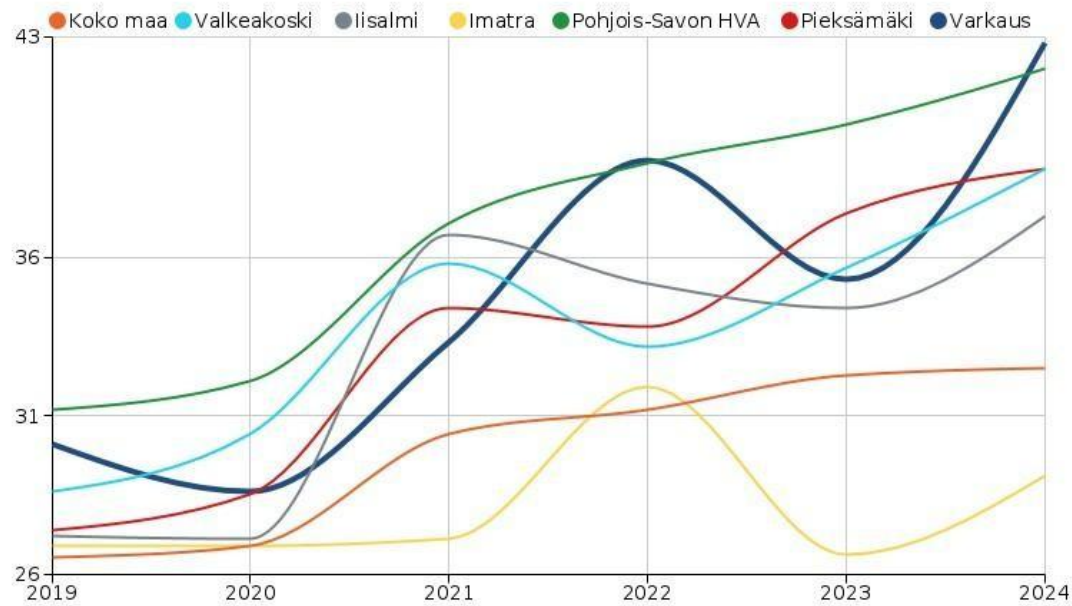
Elämänlaatu ja osallisuus

Elämänlaatunsa hyväksi vuonna 2023 tuntee 52,3 % 20–64 v. Pohjois-Savon asukkaista (50,9 % koko maa). Suurin osa Varkauden työikäisiä kokee elämänlaatunsa hyväksi (HYTE-kysely 2023).

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee 36,6 % 20–64 v. Pohjois-Savon asukkaista (2022). Varkaudessa 63 % 30–45 v. ja 59 % 46–60 v. kokee terveydentilansa erittäin hyväksi tai hyväksi (Hyte-kysely 2023).

Sairastavuus on yhteydessä toimintakykyyn ja työkyvyttömyyteen, mutta siihen vaikuttaa myös väestön ikärakenne. Sairastavuus on Varkaudessa korkealla tasolla. Vuonna 2022 ikävakioitu sairastavuusindeksi oli 121,1. Sairastavuus on ollut lievästi kasvusuuntainen vuodesta 2019 lähtien ja on korkein suhteessa vertailualueisiin.

Mielenterveyshaasteet ovat merkittävä ongelma Pohjois-Savossa ja Varkaudessa. Vuonna 2022 ikävakioitu mielenterveysindeksi oli Pohjois-Savon hyvinvointialueella 140,1 ja Varkaudessa 136,9, mikä on korkein suhteessa vertailukuntiin. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien 25–64-vuotiaiden määrä on noussut viime vuosina, ja luku on vertailualueiden korkein.

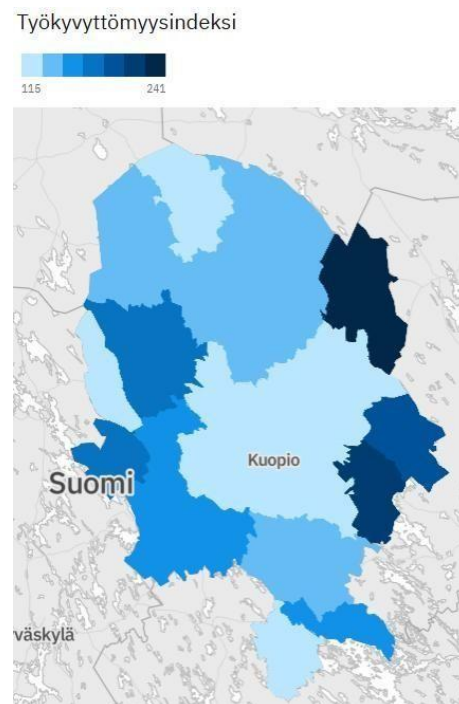

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien 25 – 64 – vuotiaiden määrä / 1000 (Hyvinvointikertomus.fi)

Varkauden työkyvyttömyysindeksi oli vuonna 2022 ikävakioituna 159, mikä on vertailualueiden korkein.

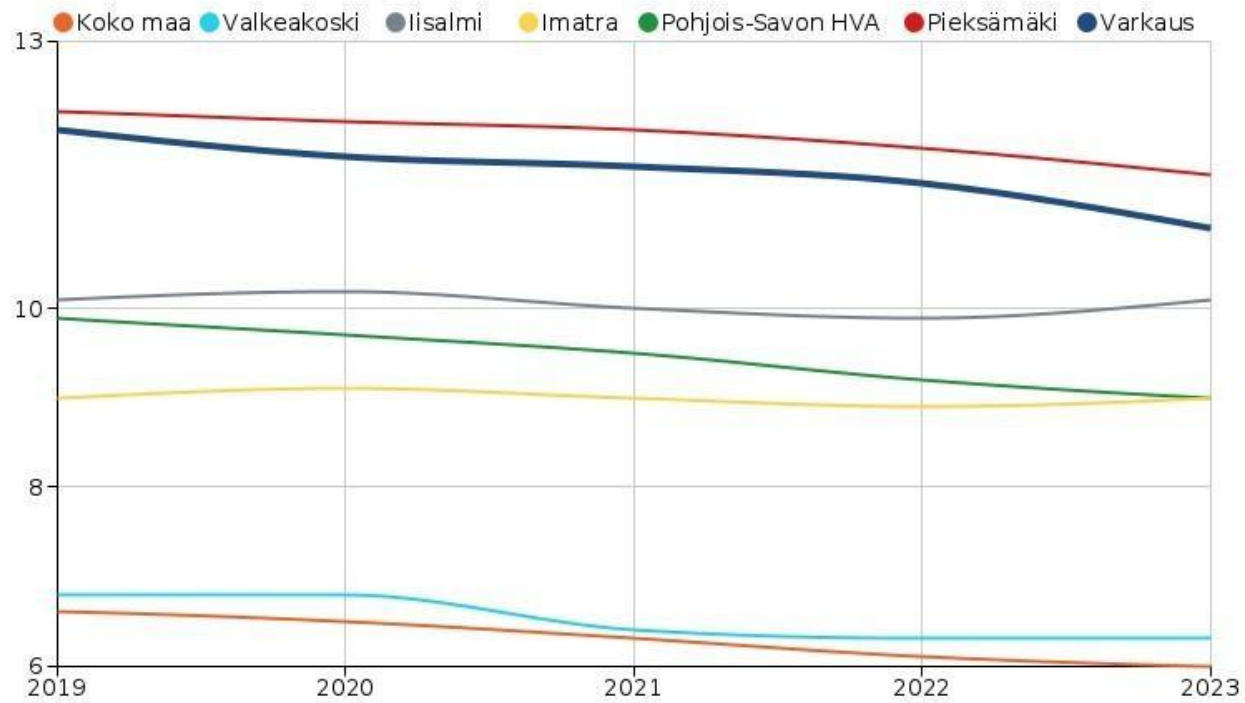
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu info ind. 5663	Koko maa	yhteensä	100,0	100,0
	Pohjois-Savon hyvinvointialue		134,5	135,2
	Iisalmi			143,5
	Imatra			125,7
	Valkeakoski			106,7
	Varkaus			159,0

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu 2022 (Sotkanet)

Työkyvyttömyysindeksi, Pohjois-Savon hyvinvointialue (Kelan terveystilastointi 1.4.2025)

Työkyvyttömyyseläkettä sai 10,9 % 25–64 vuotiaista 2024. Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on laskenut viime vuosina, mutta haasteet sairastavuuden ja työkyvyttömyyden osalta ovat edelleen merkittäviä.

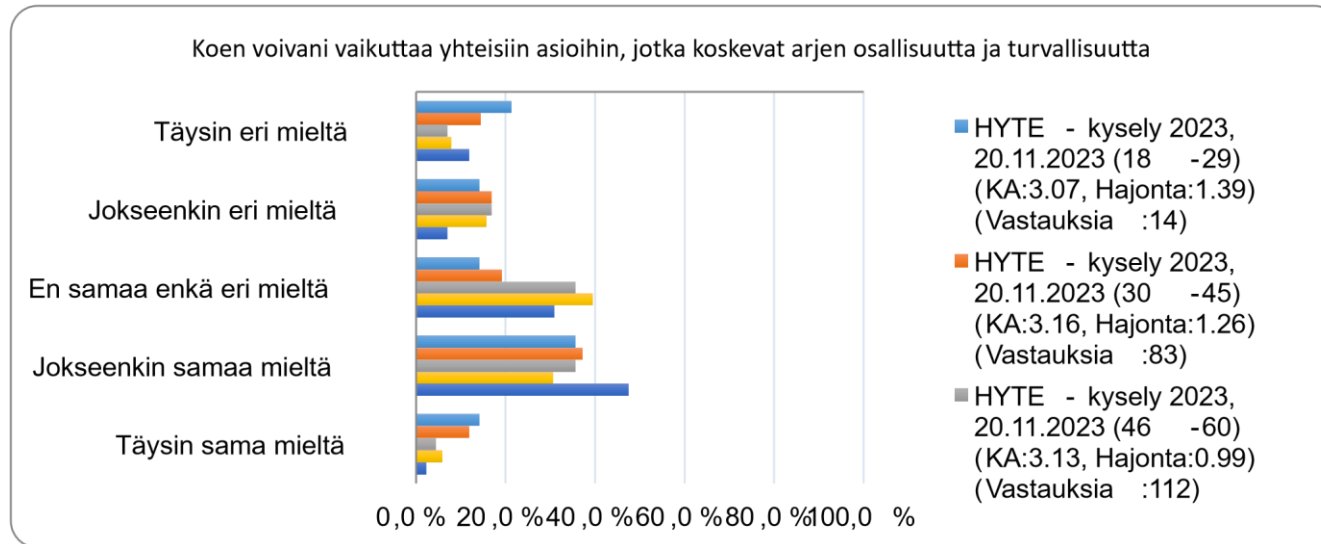

Työkyvyttömyyseläketä saavat 25–64 v. (hyvinvointikertomus.fi)

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa Varkaudessa oli 48,2 % (2021), mikä oli toiseksi alhaisin Pieksämäen jälkeen. Äänestysaktiivisuus nousi hieman v. 2025 kuntavaaleissa (49,1 %).

Hyvinvointialueiden aluevaaleissa äänestysprosentti oli Pohjois-Savon hyvinvointialueella 43,4 % v. 2022 ja 46,5 % v. 2025.

Reilut 30 % 30–45 v. ja 24 % 46–60 v. kokee, ettei voi vaikuttaa yhteisiin asioihin, jotka koskevat arjen osallisuutta tai turvallisuutta. Ei samaa eikä eri mieltä olevien osuus on 19 % ja 35 %. (Hyte-kysely 2023)

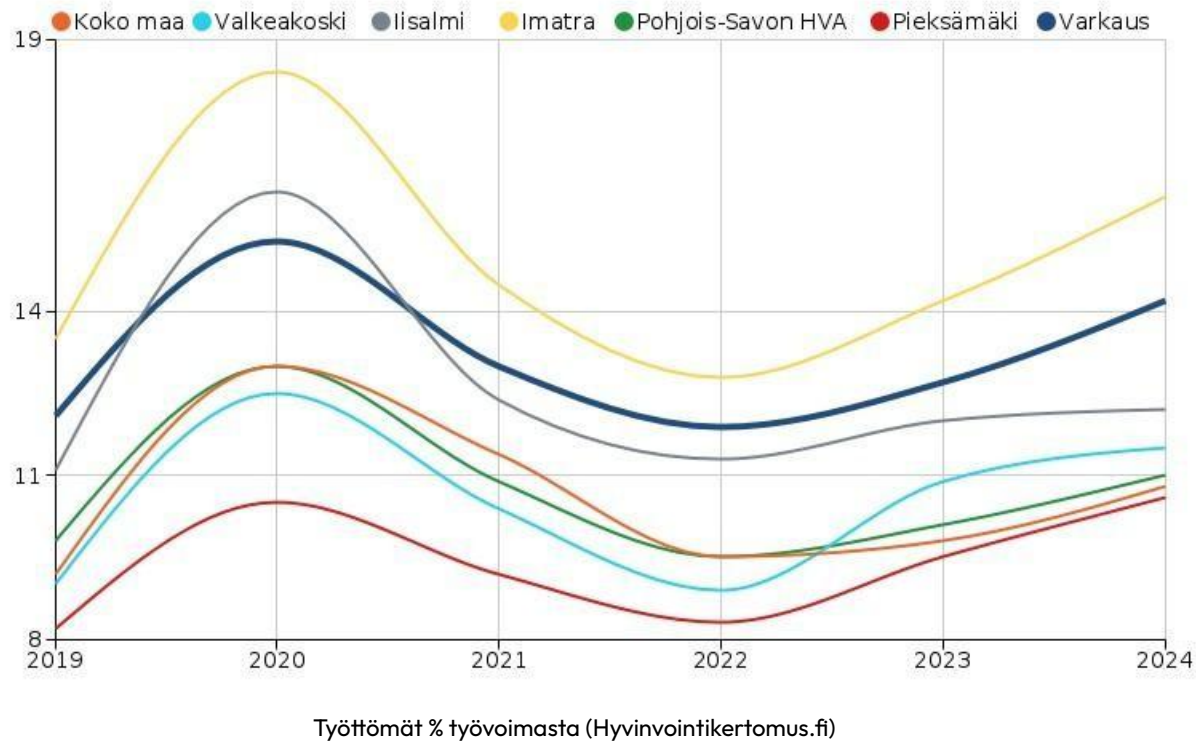

HYTE-kysely 2023

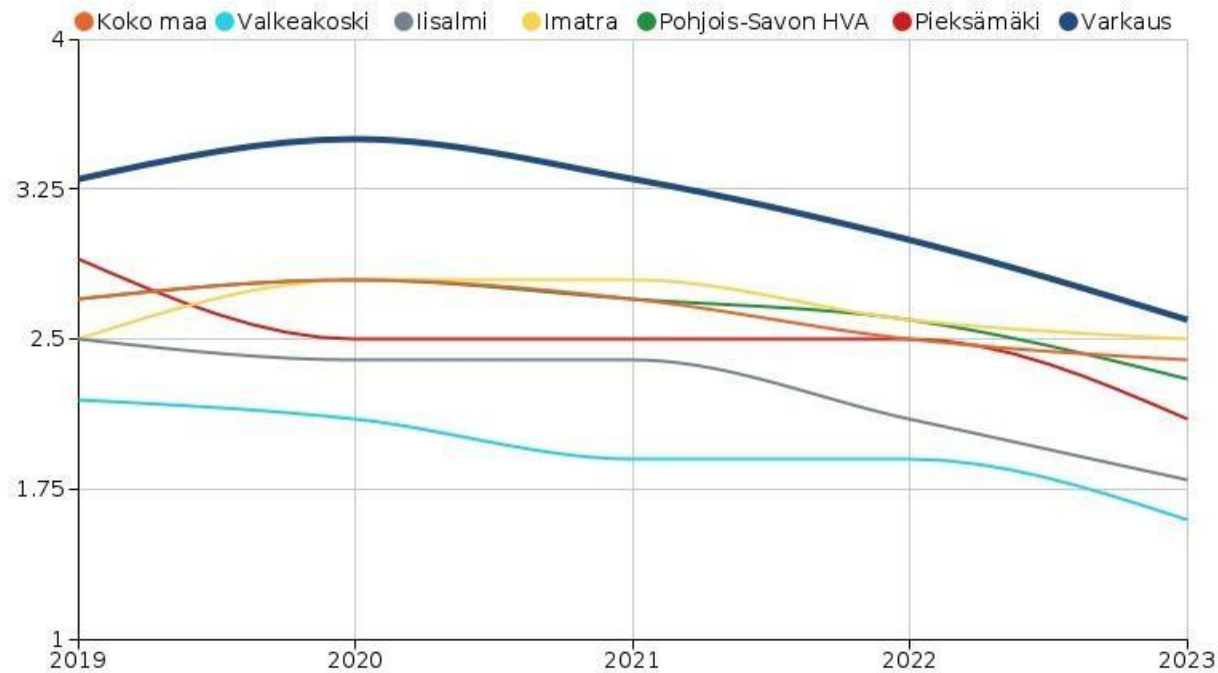
Työ, opiskelu ja toimeentulo

Työttömyysaste on ollut noususuuntainen verraten aiempien vuosien maltillisempiin lukuihin. Pitkäaikaistyöttömyyden osalta ei ole ollut suhteessa yhtä suurta kasvua, mutta suunta on siinäkin kääntynyt ylöspäin. 6 % 15–64 – v. kuuluu vaikeasti työllistyyiin (ns. rakennetyöttömyys). Luku on vertailualueiden toiseksi korkein. Varkauden työttömyysaste oli vuonna 2024 keskimäärin 14,2 %, eli 1,5 %

korkeampi kuin vuonna 2023. Myös aktivointiaste laski 4,1 % ollen vuonna 2024 keskimäärin 30,4 %. Varkauden työttömyysluku suhteessa vertailualueisiin on toiseksi korkeimmalla tasolla Imatran jälkeen.

Vuonna 2023 2,6 % 25–64-vuotiaista sai pitkäaikaisesti toimeentulotukea. Vaikka määrä on laskenut viime vuosina, toimeentulotukea saa Varkaudessa edelleen useampi kuin vertailualueilla.

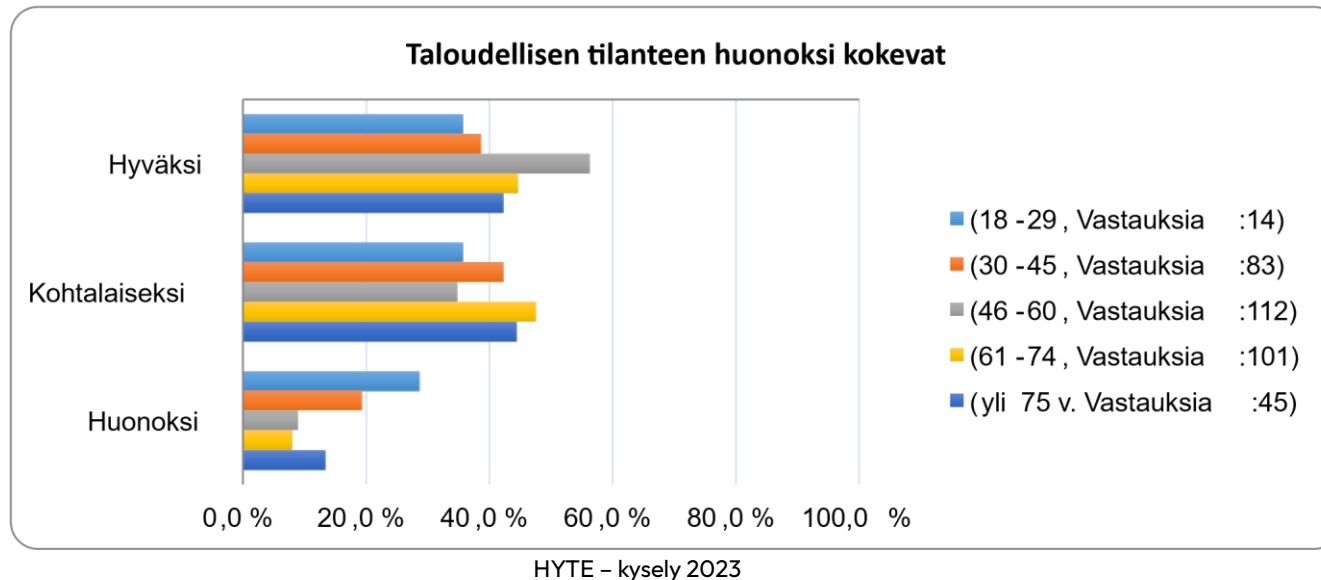
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64 v. (hyvinvointikertomus.fi)

Toimeentulotuen saajien määrän väheneminen perustuu suunnitelmallisen sosiaalityön prosessimaiseen työskentelyotteeseen, joka vahvistettiin vuoden 2022 alkaen. Palvelutarpeen arviointikäytännön vakiinnuttaminen, selvitystyö toimeentulotukihakemusten käsittelyssä, hakijoiden ohjaaminen ensisijaisien etuuksien piiriin ja taloussosiaalityö ovat vähentäneet viimesijaisen etuuden tarvetta. Toimeentulotuen tarve ja saajien määrä lisääntyy v. 2025 hallituksen perusturvaan tekemien leikkausten myötä sekä harkinnanvaraisessa toimeentulotuessa huomioitavien menoerien lisääntymisessä.

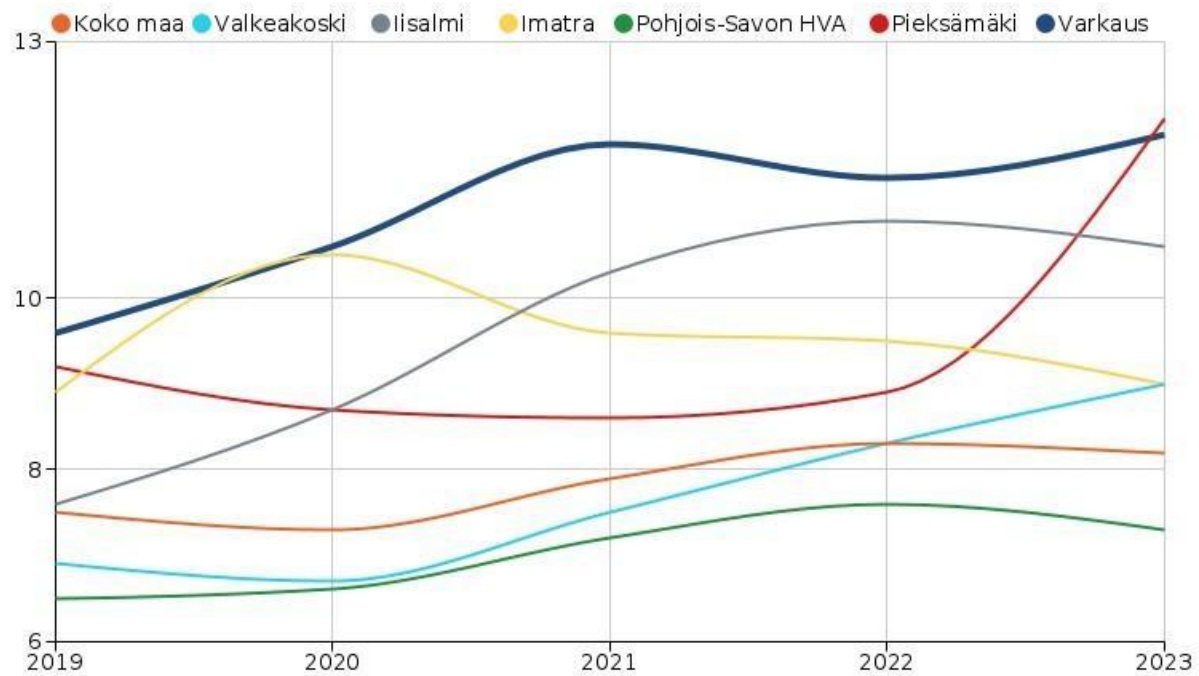
Toimeentulon haasteet ovat yhteydessä myös asunnottomuuteen. Hallituksen säästöohjelman myötä Kela on leikannut asumistukea kohtuulliset asumiskustannukset ylittäviin asumismenoihin. Ylikalliissa asunnoissa asuvia on ohjattu muuttamaan kohtuuhintaiseen asuntoon. Varkauden alueella on tarjolla kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Moni muuttokehotuksen saanut asumistuen saaja ei ole muuttokehotusta noudattanut ja vuokrarästeihin ja vuokranmaksun haasteisiin liittyvät yhteydenotot ovat lisääntyneet. Varkauden asumisneuvonta päättyi 2024 vuoden loppuun. Yhteistyö oli sosiaalitoimen kanssa tärkeää ja palvelu oli vaikuttavaa ennaltaehkäisevää työtä. Yhteistyö Varkauden talous- ja velkaneuvonnan kanssa on tärkeää ja edelleen tiivistä.

Yksin asuvia asunnottomia Varkaudessa on 0,5 % (2023), joka vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulosta. Asunnottomuus on yksi päihdehaittojen riskiä ennakoiva ja selittävä tekijä.

Taloudellisen tilanteen kokee suurin osa työikäisistä hyväksi tai kohtalaiseksi. 19 % 30–45 v. kokee taloudellisen tilanteensa huonoksi.

Vuonna 2023 11,9 % 17–24-vuotiaista jäi koulutuksen ulkopuolelle, mikä on toiseksi heikoin tulos vertailualueisiin nähden.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 v. (Hyvinvointikertomus.fi)

Elintavat

Tuloksissa on hyödynnetty Varkauden HYTE – kyselyä 2023 (n 364). Vastaajista 18–60 – vuotiaita oli 210 ja heistä suurin osa oli naisia. Keskimäärin 60 % 30–60 v. käyttää hyötyliikuntaan 10–59 min. päivässä.

Vähintään puoli tuntia hengästyttävää liikuntaa päivässä harrastaa vajaa 64 % 30–60 v.

18–29-vuotiaat liikkuvat useammin ja harrastavat myös lihaskuntaa ylläpitävää liikuntaa vanhempia ikäryhmiä useammin.

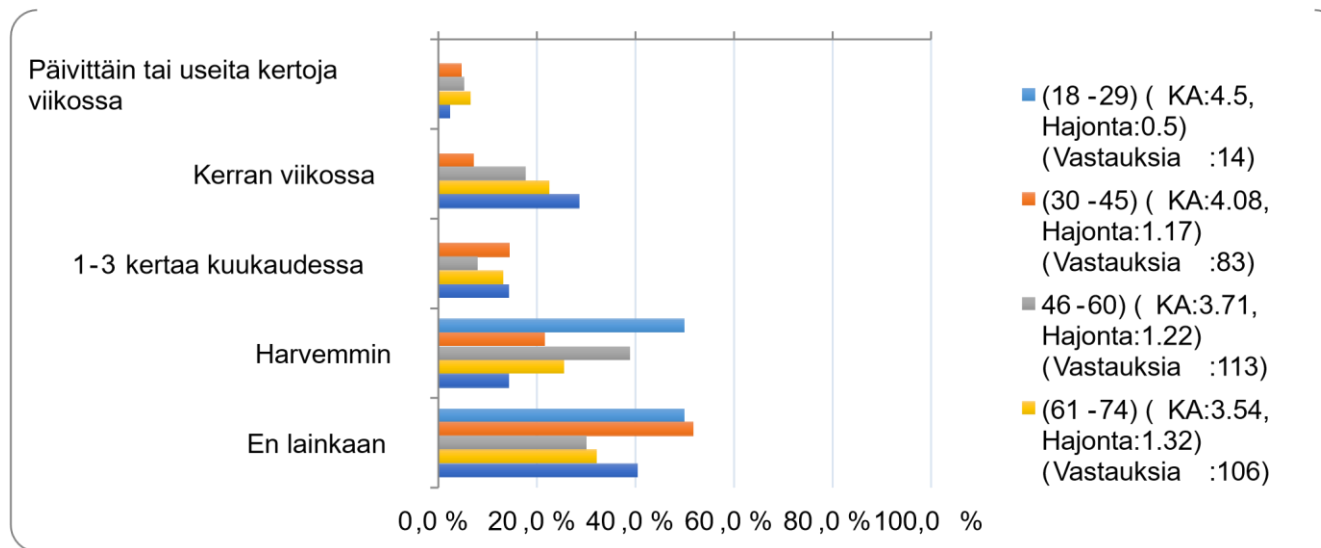
Suurin osa 30–60 v. syö kasviksia ja vihanneksia päivittäin tai vähintään 4–6 kertaa viikossa. Kuitenkin 28 % 30–45 v. syö kasviksia vain 1–3 kertaa viikossa ja 8.5 % harvemmin kuin kerran viikossa. Marjoja ja hedelmiä syö 46–60 v. useammin kuin 30–45-vuotiaat.

33 % 30–45 v. käyttää alkoholia kerran kuukaudessa tai harvemmin ja 25 % ei käytä koskaan.

HYTE-kysely Varkaus 2023

Suurin osa 30–60 v. pelaa rahapelejä harvoin tai ei lainkaan.

HYTE-kysely Varkaus 2023

Alkoholia liikaa käyttävien osuus Pohjois- Savon hyvinvointialueella on 32,2 % v. 2022 (koko maa 29 %)

Alkoholia asukasta kohden 100 % alkoholina myydään Varkaudessa toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin. Myynti on hieman laskenut vuoteen 2021 verrattuna.

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	6,9	6,5	6,3
Pohjois-Savon hyvinvointialue		7,6	6,9	6,9
Iisalmi		9,4	8,4	8,4
Imatra		11,1	10,3	10,5
Pieksämäki		7,6	7,2	6,9
Valkeakoski		6,0	5,6	5,6
Varkaus		10,2	9,3	9,4

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 % alkoholina myytynä (sotkanet)

C-hepatiitti tartuntojen määrä on noussut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Varkaudessa tartuntoja on selkeästi enemmän suhteessa vertailualueisiin. Positiivista on, että tartuntojen määrä ei ole noussut vuoden 2022 tulokseen nähden.

Varkauden päihdepoliklinikan käynnit ovat lisääntyneet vuosittain ja varsinkin nuorten alle 29 v. asiakkaiden määrä on kasvanut.

2022, kontaktit **5314** ja asiakasmäärä **1701**

2024, kontaktit **6099** ja asiakasmäärä **2458**

Alle 29-vuotiaiden määrä oli v. 2022, **620 ja 761** v. 2024.

Nuorilla haasteet poliklinikalle tullessa ovat usein moninaisia ja päihderiippuvuus jo vakava.

Poliklinikalla näkyy myös valtakunnallinen muutos korvaushoidoissa, joka ohjaa matalankynnyksen ja varhaisen vaiheen hoidonaloitukseen. Korvaushoitoa saavien potilaiden määrä on lisääntynyt puolella viimeisen kahden vuoden aikana (50 potilasta vuonna 2025).

1.2.3. ARJEN TURVALLISUUS

Varkauden turvallisuustilanne on herättänyt keskustelua niin kuntalaisten kuin päättäjien keskuudessa.

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuus 8.6 / 1000 asukasta (v. 2023) on nähtävissä pientä laskua. Rikosten määrä on kolmanneksi korkein lisälmen ja Imatran jälkeen.

Omaisuusrikosten osuus on kääntynyt nousuun ja niitä tehdään Varkaudessa toiseksi eniten suhteessa vertailualueisiin.

Sovittelualoitteet riita- ja rikostilanteissa.

Vuonna 2024 Varkauden alueella tehtiin sovittelualoitteita 94 kpl, joista 7 kpl oli riita-aloitteita ja loput poliisilta tai syyttäjältä tulleita rikosaloitteita. Alle 18-vuotiaiden osuus sovitteluasioiden osapuolista oli 23 %. Tyypillisimpiä sovittelutoimistossa käsiteltyjä rikosasioita olivat väkivaltarikokset (48 %), anastusrikokset (17 %), kunnianloukkaukset (14 %) sekä omaisuuteen kohdistuneet vahingonteot (9 %). Lähisuhteessa tapahtuneiden rikosasioiden osuus oli n. 24 % kaikista sovittelutoimistoon ohjautuneista rikosasioista. Tyypillisimpiä lähisuhteessa tapahtuneita rikoksia olivat väkivaltarikokset (72 %).

Tapaturmaindeksi (vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoitoa saaneiden tai tapaturmaisesti kuolleiden henkilöiden määrää alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon) on Varkaudessa 53.5, joka on vertailualueiden matalin (v. 2022).

Koti – ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät 22–44 v. hoitajaksot ovat 58.3 / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta v. 2023 ovat nousseet vuosittain. Luku on selkeästi korkeampi kuin P-S hyvinvointialueella (35.7).

Liikenneonnettomuuksien määrä on Varkaudessa vähentynyt vuosien 2021–2024 aikana n. 42 %. Vuonna 2024 onnettomuuksia kirjattiin yhteensä 24 kpl, joista 6 aiheuttivat henkilön loukkaantumisen. Kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia ei ollut vuonna 2024.

Varkauden kaupungin alueella tapahtuneet liikenneonnettomuudet v. 2024

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kevytiliikenne			Moottoriajon.							
											ain	loukk	kuoll	ain	loukk	kuoll	v.2024	v.2023	v.2022	v.2021	v.2020
Tammikuu																	0/0/0	0/0/(1)	2/1/(0)	2/0/(0)	4/0/(0)
Helmikuu					1									1			1/0/0	1/0/(0)	5/0/(0)	2/0/(0)	3/1/(0)
Maaliskuu							1								1		0/1/0	3/0/(0)	2/0/(0)	4/1/(0)	2/1/(0)
Huhtikuu	1													1			1/0/0	1/1/(0)	0/0/(0)	1/0/(0)	2/0/(0)
Toukokuu																	0/0/0	0/0/(0)	0/2/(0)	4/0/(0)	2/0/(1)
Kesäkuu				1		1			1	1				3	1		3/1/0	1/0/(0)	2/3/(0)	1/0/(0)	4/1/(0)
Heinäkuu					1			1			1			3	1		4/1/0	2/0/(0)	0/2/(0)	2/1/(0)	3/0/(0)
Elokuu	1			1	1							1		3			3/1/0	5/1/(0)	3/0/(0)	3/1/(0)	2/1/(0)
Syyskuu	1				1		1		1			1		4	1		4/2/0	0/0/(0)	5/1/(0)	4/0/(0)	3/1/(0)
Lokakuu	1													1			1/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	5/0/(0)	1/2/(0)
Marraskuu																	0/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	9/2/(0)	1/0/(0)
Joulukuu		1												1			1/0/0	0/0/(0)	1/1/(0)	11/4(0)	3/0(0)
Yht:																	18/6/0	13/2/(1)	22/12/(0)	48/9(0)	30/7(1)

onn/loukk(kuol.)

Päihdetilannekysely 2025 (N 299 / Varkaus, aikuiset). 38,3 % vastaajista oli 18–30 – vuotiaita.

Yleisimmin aikuiset ovat havainneet alaikäisten tupakointia 82,9 % ja alaikäisten sähkösavukkeiden 78,8 %.

Alaikäisten kannabiksen tai muiden huumeiden tai lääkkeiden väärin käyttöä tai imppaamista on havaittu vähiten.

Yleisimmin on havaittu nuorelle välitettävän alkoholia, tupakkaa ja sähkösavukkeita, nuuskaa ja nikotiinipusseja.

59,4 % vastaajista kokee, että Varkaudessa käytetään liikaa huumausaineita.

28,9 % on pelännyt kadulla tai julkisella paikalla kohtaamiaan päihtyneitä henkilöitä.

17,1 % sanoo päihtyneen henkilön ahdistelleen tai häirinneen kadulla tai julkisella paikalla.

26,8 % näkee, että anniskelua olisi tarpeen rajoittaa tietyillä alueilla mm. tapahtumissa ja paikoissa, joissa on alaikäisiä.

37,1 % kokee altistuneensa häiritsevästi tupakansavulle / sähkötupakalle julkisella paikalla.

Reilu 60 % kokee, että alkoholin myyntiin päihtyneelle tulee suhteutua tiukemmin.

32,9 % on ollut huolissaan läheistensä alkoholin käytöstä ja vain 6 % omasta käytöstään.

38,9 % kokee, että kunnan ehkäisevä päihdetyö on tuttua.

Avoimissa vastauksissa aikuiset toivovat asiantuntijoilta ja koululta yhä vahvempaa ja suurempaa roolia alaikäisten päihdekasvatukseen ja kohdistuen sen yhä nuorempiin. Nuorten mielenterveyttä tulee aikuisten mielestä myös tukea vahvemmin.

Lisäksi toivotaan matalan kynnyksen paikkoja ja selkeitä yhteystietoja, mistä tarvittaessa saa apua.

1.2.4. KOKEMUKSELLINEN HYVINVOINTIKYSELY 2025

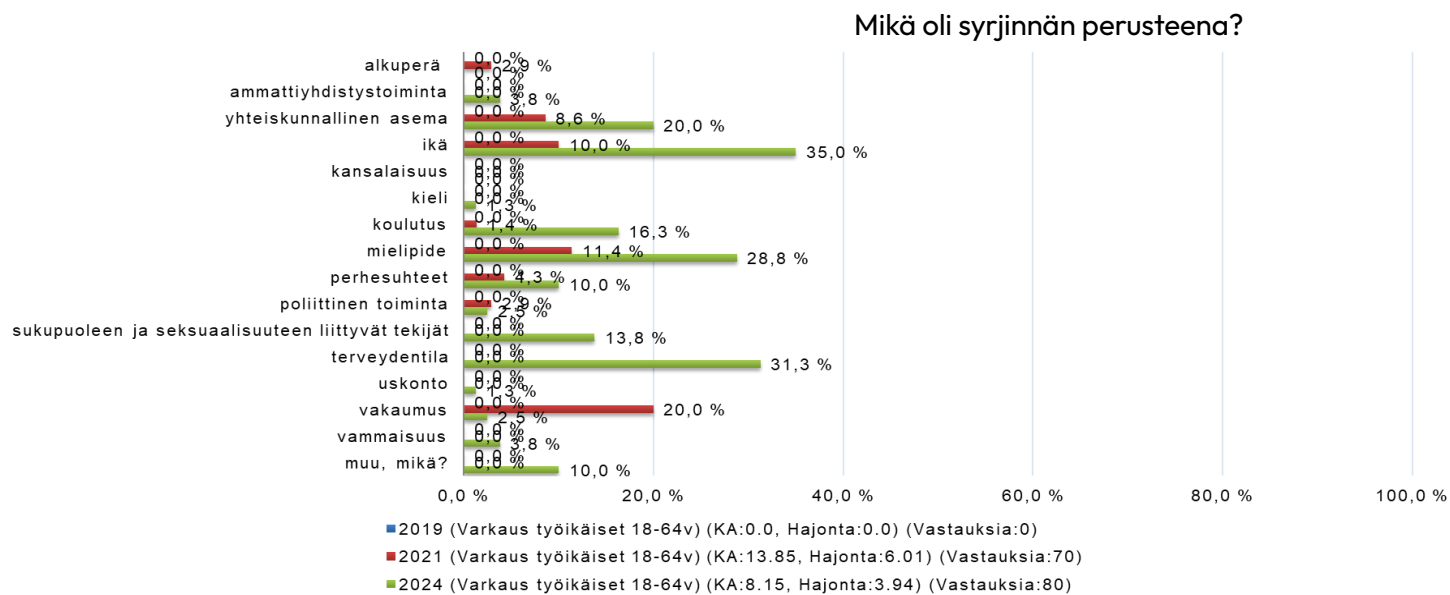
Varkautelaisten hyvinvointia lisää luonto, perhe ja harrastukset. Varkautelaiset ovat tyytyväisiä asuinoloihinsa ja rakennettuun asuinympäristöön (kadut, puistot jne.)

Kokemuksellinen hyvinvointikysely Pohjois-Savon asukkaille toteutettiin vuoden 2024 lopussa. Varkaudesta kyselyyn vastasi 189 18–64vuotiasta. Vastaajista 41,8 % on 55–64 – vuotiaita. Naisten osuus vastaajista oli 82,5 %.

Suurin osa vastaajista on elämänsä tyytyväisiä. Elämään tyytyväisyys on kuitenkin laskenut (KA 7.54) edellisestä vuoden 2021 mittauksesta.

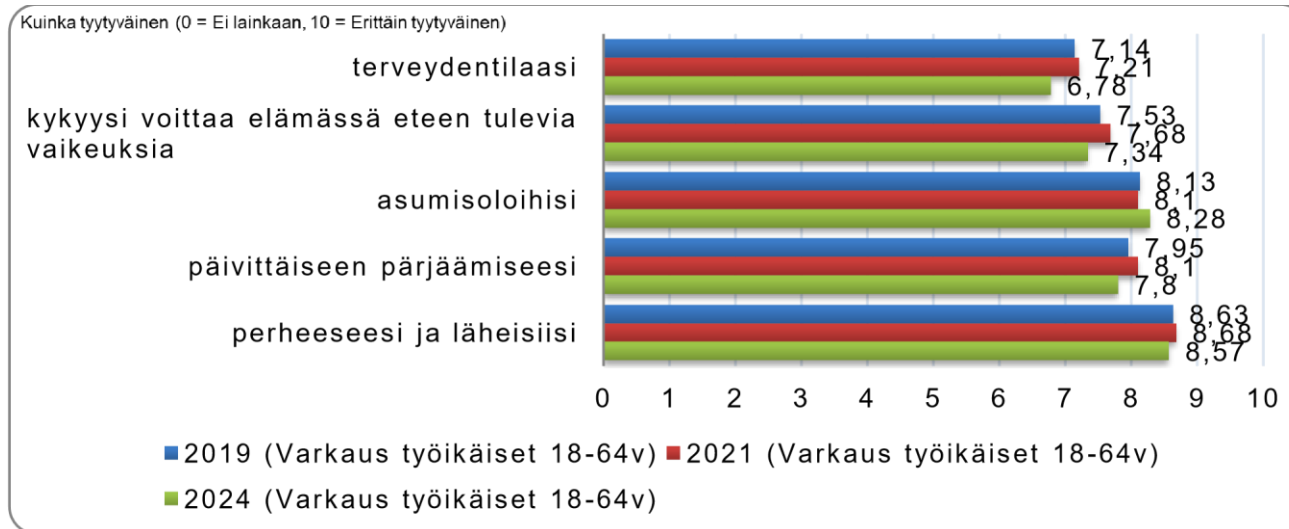
49,2 % kokee itsensä yksinäiseksi hyvin harvoin tai ei koskaan.

57,7 % ei ole kokenut syrjintää lainkaan. Syrjintää joitakin kertoja viimeisen vuoden aikana on kokenut 32,8 % ja toisinaan (kuukausittain) 7,9 % ja usein (päivittäin) 1,6 % vastaajista.

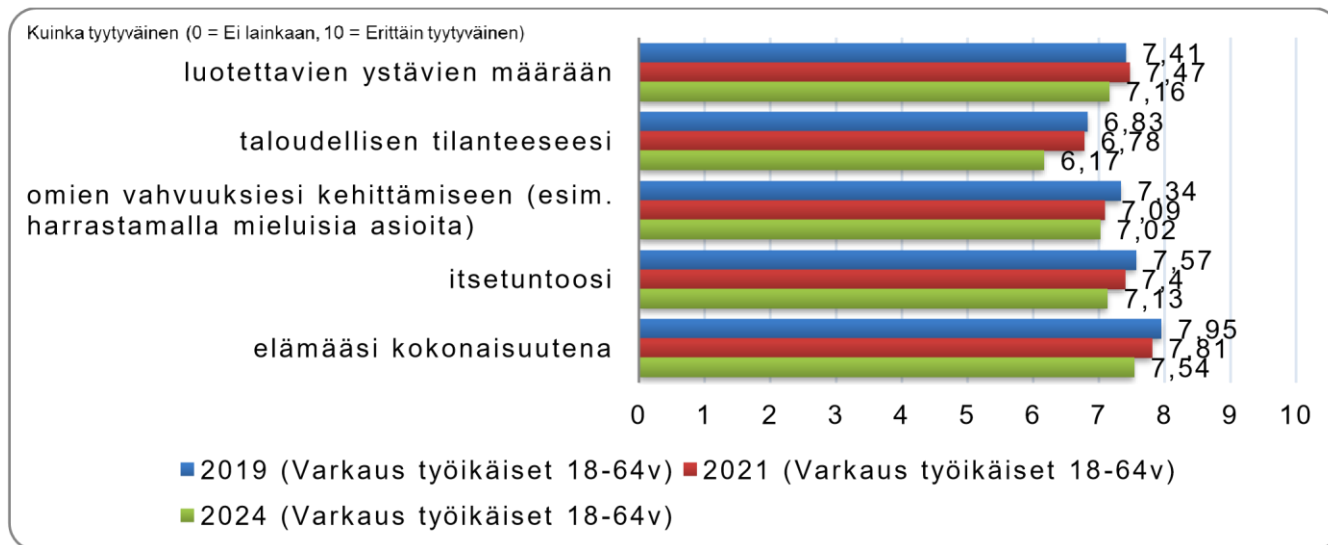

Viitaten edelliseen kysymykseen; mikäli olet kokenut syrjintää, mikä oli kokemuksesi mukaan syrjinnän perusteena?

Varkautelaisten tyytyväisyys omaan terveyteen, kykyyn voittaa eteen tulevia vaikeuksia, päivittäiseen pärjäämiseen sekä läheisiin ja ystäviin on heikentynyt viime vuosina. Sitä vastoin asumisoloihin ollaan tyytyväisiä.

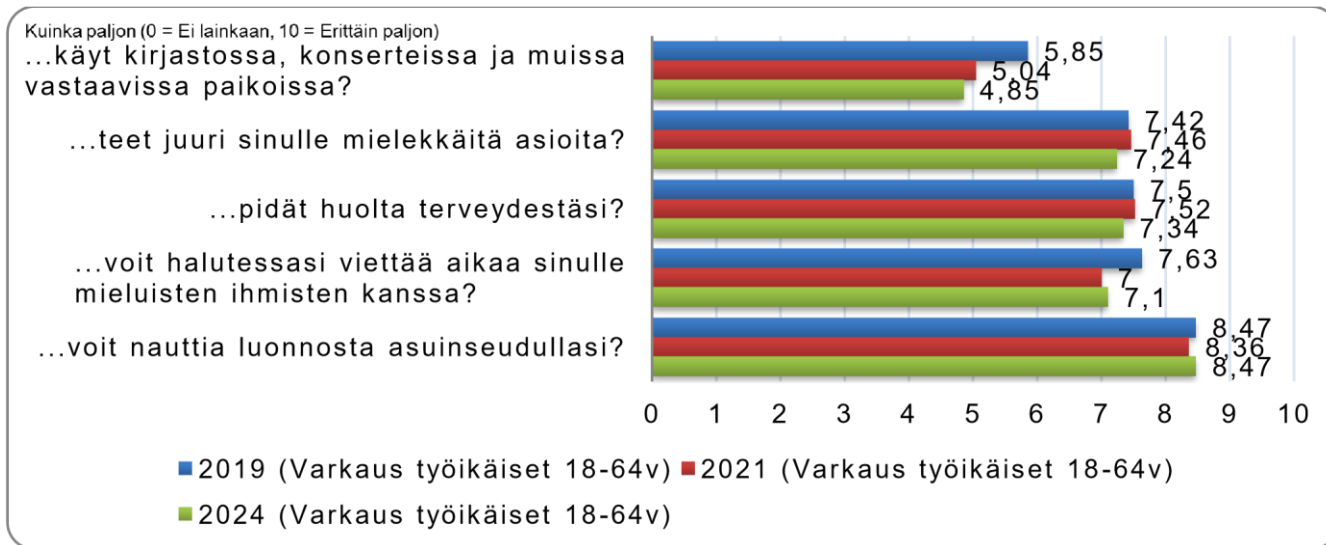

Varkautelaisten tyytyväisyys luotettavien ystävien määrään, taloudelliseen tilanteeseen ja elämään kokonaisuutena on heikentynyt.

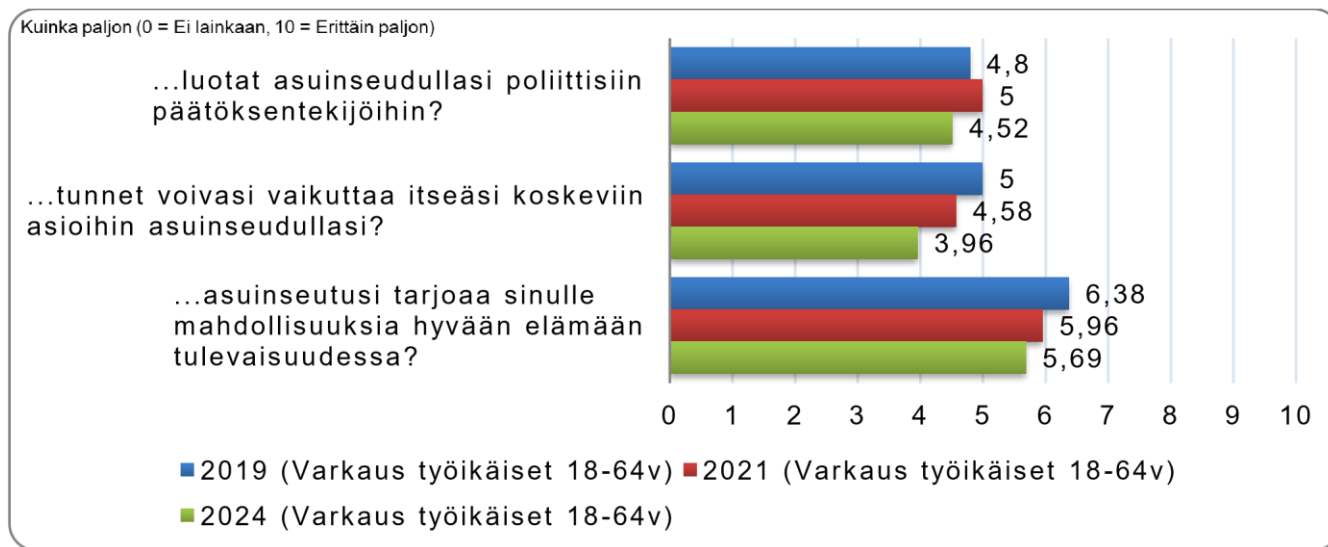

Varkautelaisten mahdollisuus käydä kirjastossa, konserteissa ja vastaavissa, pitää huolta terveydestä tai tehdä mielekkäitä asioita on vähentynyt.

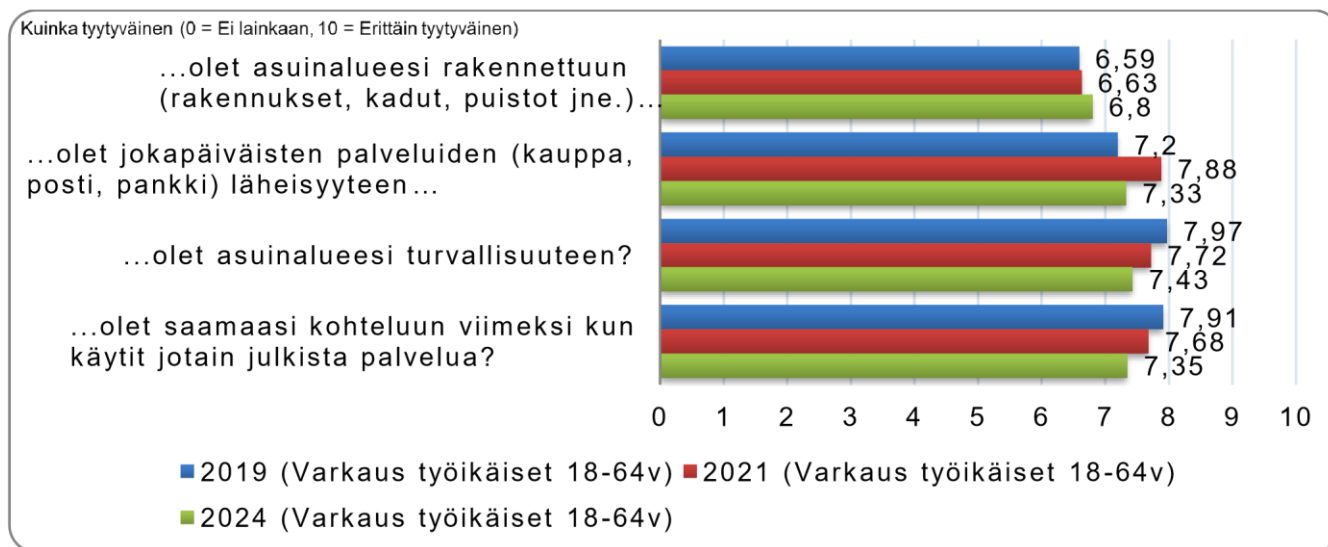
Mahdollisuus viettää aikaa itselle mieluisten ihmisten kanssa tai nauttia luonnosta on lisääntynyt.

Varkautelaisten luottamus päätöksentekijöihin ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja asuinseudun tarjoamiin mahdollisuuksiin on vähentynyt.

Varkautelaiset ovat tyytyväisiä asuinalueen rakennettuun ympäristöön.

Hyvinvointia vahvistavat (kuva perustuu kunnassa 10 yleisimmin mainittuun sanaan)

Varkaus

A word cloud in red text on a white background. The words are arranged in a circular pattern. The words include: aika, ystävä, hyvä, luonto, oma, liikunta, työ, perhe, harrastus, and vapaa#aika.

Lähde; Olli Lehtonen & Max Strandén. Itä – Suomen yliopisto. Avoimien vastauksien käsittely ja analyysi

Hyvinvointia heikentävät (kuva perustuu kunnassa 10 yleisimmin mainittuun sanaan)

Varkaus

A word cloud in blue text on a white background. The words are arranged in a circular pattern. The words include: pääsy, aika, huono, oma, lääkäri, asia, hoito, työ, sairaus, and palvelu.

Lähde; Olli Lehtonen & Max Strandén. Itä – Suomen yliopisto. Avoimien vastauksien käsittely ja analyysi

1.3. PALVELUT JA TOIMINNAT

Vaikka koronapandemia toi omia haasteita palveluiden järjestämiseen, Varkauden kaupunki on onnistunut ylläpitämään ja kehittämään hyvää palvelutasoa eri toimialoilla. Tulevaisuudessa talouden hoitoon ja palvelurakenteisiin kohdistuu kuitenkin haasteita väestön ikärakenteen muuttuessa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapaikkojen lukumäärä on Varkaudessa 139 (v. 2024) Vuonna 2022 paikkoja oli 144, joka on vähemmän kuin vertailukunnissa (vertailukunnissa välillä 192–250).

Liikuntapalveluiden toimintamenot 2024: 204,15 €/asukas

Investoinnit liikuntaan/as.: 24,71 €/as. (sis. liikuntapalveluiden ja teknisen toimen investoinnit liikuntapaikkoihin ja -rakennuksiin)

Uimahalli Ilopisaran kävijämäärät ovat nousseet koronan jälkeen merkittävästi. Vuonna 2021 uimahallin kokonaiskävijämäärä oli 77 359, vuonna 2022 määrä oli 83 703, vuonna 2023 kävijämäärä nousi jo yli sadantuhannen kävijän 103 788 kävijään ja vuonna 2024 kävijöitä oli 109 622. Uimahallille hankitun virtuaalisen vesijumppalaitteen osallistumisaste on korkea, joka lisää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Uimahallin kuntosalin kävijämäärä on laskenut vuosittain ja osaltaan tähän on vaikuttanut yksityisten kuntosalien suuri määrä.

Varkauden kaupungilla on lisäksi kuntosalit sekä liikuntatalolla että Kangaslammilla. Uimahallin jumppasalin kävijämäärät ovat olleet kasvusuunnassa.

Uimahallin kävijämäärät vuosina 2021–2024

- 2021 57 183
- 2022 64 018
- 2023 83 318
- 2024 88 608

Uimahallin kuntosalin kävijämäärät vuosina 2021–2024

- 2021 7481
- 2022 5765
- 2023 6547
- 2024 6402

Uimahallin jumppasalin kävijämäärät vuosina 2021–2024

- 2021 7284
- 2022 7557
- 2023 7709
- 2024 8128

Kuntosaliohjaukset vuosina 2021–2024

- 2021 20
- 2022 22
- 2023 24
- 2024 29

Liikunnanohjaajan antamien henkilökohtaisten kuntosaliohjausten määrä on hieman noussut. Kuntosaliohjausten lukumäärässä ei ilmene liikuntaneuvonnan tiimoilta annettuja kuntosaliohjauksia. Vuonna 2023 liikuntaneuvonnassa asiakaskäyntejä oli 87 ja vuonna 2024 niitä oli 60.

Kulttuuri – ja tapahtumapalvelut

Varkaudessa kirjastojen, päätoimisesti hoidettujen museoiden ja teattereiden sekä elokuvateattereiden saavutettavuus 3/10/20 kilometrin päässä kotoa, % väestöstä / vuoden 2021 tiedot, (Tilastokeskus 2022)

Kulttuuritilojen saavutettavuus	Väestön saavutettavuus (%)		
	Max. 3km kotoa, % väestöstä	Max. 10km kotoa, % väestöstä	Max. 20km kotoa, % väestöstä
Kirjasto	52,9 %	96,8 %	99,6 %
Museo	62,4 %	95,1 %	97,3 %

Teatteri	56.9%	94,5 %	96,8 %
Elokuvateatteri	54,4 %	94,6 %	96,9 %

Valtakunnalliset tiedot: TerveSuomi 2022-kysely / THL

Varkautelaiset kulttuuripalveluiden käyttäjinä 2023 HYTE-kyselyssä
(vastaajia 346)

- Eniten käytettyjä kulttuuripalveluita Varkaudessa ovat kirjastopalvelut, joita käyttää kuukausittain tai viikoittain 38 % kyselyyn vastanneista ja muutaman kerran vuodessa 33 % vastanneista. (Koko Suomessa vähintään kuukausittain 23,5 %) • Musiikkitapahtumissa, konserteissa ja keikoilla käy muutaman kerran vuodessa 65 % vastaajista.
- Teatteri-, tanssi-, sirkus- tai muun esittävän taiteen palveluihin osallistuu muutaman kerran vuodessa 60 % vastaajista ja kuukausittain 5,5 %. (koko Suomessa väh. kuukausittain 2 %)
- Museossa tai taidenäyttelyssä käy muutaman kerran vuodessa 57 % vastaajista ja kuukausittain 6 %. (Koko Suomessa väh. kuukausittain 4,2 %)
- Muissa kulttuuritapahtumissa käy muutaman kerran vuodessa 61 % ja kuukausittain 7 % (koko Suomessa väh. kuukausittain 2,8 %) • 16 % vastanneista harrastaa itse säännöllisesti (kuukausittain tai viikoittain) kulttuuria tai taidetta esimerkiksi harrastusryhmässä tai muussa ohjatussa toiminnassa (koko Suomessa vastaava luku 9 %).
- 32 % vastanneista ei ole käyttänyt lainkaan kulttuuripalveluita viimeisen 12 kk aikana (koko Suomessa vastaava luku 17 %).

Varkauden kaupunginkirjasto on onnistunut tavoittamaan hyvin asiakkaita ja panostanut monipuolisiin palveluihin. Kirjaston lainaus- ja asiakasmäärät ovat olleet nousussa, mikä kertoo kirjaston merkittävästä roolista kaupungin asukkaille.

Kirjastossa on tarjolla laaja valikoima kirjoja, lehtiä, musiikkia, elokuvia, pelejä ja äänikirjoja. Lisäksi kirjastossa järjestetään erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä, jotka houkuttelevat kävijöitä.

Kirjaston avainlukuja vuodelta 2024;

- Kirjaston fyysiset käynnit 2024 = 121 882
- Kokonaislainaus 2024 = 199 778 / kirjat 163 594 Tapahtumiin osallistuneet 2024 = 1562 kirjastokäynnit/asukas = 6,2 •
kirjojen kokonaislainaus /asukas = 8,3
- kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä / 1000 asukasta = 1,56 = 1,6
- kokonaislainaus / asukas = 10,16 = 10,2

Soisalo-opiston toiminta vuosina 2021–2024 on ollut tasaista. Koronarajoitukset poistuivat tammikuussa 2022, jonka jälkeen opisto palautui normaaliin lähiopetukseen. Vuodelle 2024 valtioneuvosto vähensi VOS-tunteja 13,7 %. Soisalo-opistossa tuntimäärä on vähentynyt vuodesta 2021 yhteensä 7,7 %.

Opiskelijoiden määrä on vastaavalla aikavälillä kasvanut 3,4 %.

Työikäisten netto-opiskelijoiden määrä on kasvanut 2,3 % vuodesta 2021 ja eläkeläisten 5,9 %. Keskimääräinen opiskelijoiden määrä/kurssi on kasvanut 8,7 %, koska opiskelijoiden määrä on kasvanut, mutta tuntien määrä on pienentynyt.' **Museokeskus Konstin** kävijämäärät ovat kasvaneet uuden museon avauduttua vuonna 2024 Tehtaan koulun tiloihin. Kokonaiskävijämäärät (Varkauden kulttuurihistoriallinen museo + Varkauden taidemuseo + Taipaleen kanavamuseo)

• 2021	10 599
• 2022	11 831
• 2023	11 028
• 2024	23 254

2. VUODEN 2021-2025 HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Ihan omanlainen Warkaus 2025 -strategian julkilausuma välitä, vaikuta, viihdy on toiminut pohjana [laajalle hyvinvointikertomukselle ja suunnitelmalle 2021-2025](#) asetetuille painopisteille ja tavoitteille.

Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	• Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu • Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät • Alaikäiset ovat päihteettömiä • Päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät
Terveelliset elintavat	• Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy • Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa (nuoret ja työikäiset) • Toiminta- ja työkyky vahvistuu (nuoret, työikäiset ja ikäihmiset)
Turvallinen ja hyvä arkiympäristö	• Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy • Arkiympäristö koetaan turvallisena • Liikenneympäristö koetaan turvallisena
Hyvinvointia ja terveyttä edistävät rakenteet	• Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia • Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia • Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa • Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa

2.1. MIELEN HYVINVOINTI JA RIIPPUVUUKSIEN EHKÄISY (TYÖIKÄISET JA IKÄIHMISTET)

Ennaltaehkäisevä mielenterveystyö

Mielenterveyttä tuetaan ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen keinoin muun muassa järjestöissä ja yhdistyksissä sekä eri verkostoissa. Lisäksi kaupungin eri toimialoilla kuten kulttuurissa, liikunnassa ja muissa vapaa-aikapalveluissa on mahdollisuus osallistua mielen hyvinvointia lisäävään toimintaan.

Varkauden kaupunki on mukana [Mieliteko - hankkeessa](#). Mieliteon päätavoite on vahvistaa pohjoissavolaisten mielenterveyttä ja vähentää päihteiden käyttöä sekä päihdemyönteisyyttä vuoteen 2030 mennessä. Mieliteon taustalla on Pohjois-Savon korkea sairastavuus ja erityisesti mielenterveyteen liittyvät haasteet.

Varkaus on osallistunut vuodesta 2023 lähtien Mieli ry:n [Mental Health Art Week](#) eli MHAW:n viikkoon, jossa päätapahtumana on ollut Hyvänmielenosoitus – kulkue. Yhteistyöverkostoon on saatu laajasti eri toimijoita järjestämään viikkoa ja päätapahtumaa. MHAW on tavoittanut vuosittain yhä enemmän asukkaita ja toimijoita mukaan toimintaan.

Varhainen tuki

[Mielitupa](#) on matalankynnyksen kohtaamispaikka, joka tarjoaa toiminnallista vertaistukipaikkaa mielenterveyskuntoutujille. Toiminnan päätavoitteena on kuntoutujien terveyden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä kuntoutujien elämänlaadun parantaminen vertaistuen avulla. Toiminnalla tarjotaan tukimuotoja yksinäisyyden, ahdistuksen, arkisten ongelmien tai elämänkriisin kohdatessa. Tavoitteena on kuntoutujien vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen verkoston vahvistuminen, sekä edunvalvonta. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta. Toiminta kohdistuu varkautelaisille ja lähikuntien, eläkkeellä, kuntoutustuella, sairauslomalla tai työttömänä oleviin aikuisiin mielenterveyskuntoutujiin ja heidän omaisiinsa.

Päivittäin asiakkaita on 30–45 (yli 8000 käyntiä tai yhteydenottoa vuodessa). Asiakaskäynnit ja kontaktit ovat kasvaneet 50 % kahden vuoden sisällä. Lisäksi etäyhteydet ovat kasvaneet 1300 kontaktiin vuosittain.

Sosiaalinen tuki, arjen tuki ja konkreettinen apu kuten elintarvikkeiden jako tai Kaikukortti tukemaan vähävaraisten kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksia ovat saaneet hyvää palautetta. Yhteistyö monen eri toimijan kanssa on tuottanut tulosta mm. Mielituvalla toteutettu korva-akupunktioryhmä päihdeklinikan kanssa on onnistunut tavoittamaan uusia asiakkaita ja saamaan apua heille mm. elämän hyvinvoinnin tukemiseen, unen saantiin, migreenin hoitoon jne.

Yhteistyön vahvistuminen yhdyspinnalla

[Mielenterveys- ja päihdepalveluista](#) vastaa P-S hyvinvointialueen eteläisellä alueella erityispalvelut. Vastaanotolle pääsee matalalla kynnyksellä omalla yhteydenotolla lievissä ja keskivaikeissa oireissa.

Psykiatrian akuuttityö vastaa potilaan kriisihoidosta matalalla kynnyksellä.

Varkauden psykiatrian poliklinikalla hoidetaan erikoissairaanhoidoa vaativia vaikeasti oireilevia aikuispotilaita.

Aikuispsykiatrian poliklinikalla oli v. 2022, **9238** kontaktia ja v. 2024, **9447**. Myös mielenterveyspuolella on pientä kasvua nähtävissä. Mielenterveyden palveluihin on tehty hoidon porrastusta. Matalan kynnyksen psykiatriset sairaanhoitajat perusterveydenhuollossa pystyvät hoitamaan lievät ja keskivaikeista oireista kärsivät ja erikoissairaanhoidon ohjautuvat vain vakavasti oireilevat. Painopistettä on siirretty perustason mielenterveystyöhön muun muassa resurssia vahvistamalla.

MOTI-tiimi on monialaisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden auttamiseksi koottava tiimi. Tiimiin kootaan tarpeen mukaan sotealan ammattilaisia, asiantuntijoita. MOTI-tiimin työskentely käynnistyy, kun työntekijä tunnistaa tarpeen monialaiselle yhteistyölle ja ottaa puheeksi asiakkaan kanssa MOTI-tiimin koolle kutsumisen mahdollisuuden. MOTI-tiimin asiakas on yli 18-vuotias, yläikärajaa ei ole.

MOTI-tiimin avulla edistetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaista ohjausta avun piiriin, tunnistetaan yhteistyön tarpeita sekä arvioidaan asiakkaan tilannetta yhteistyössä. Lisäksi määritellään ammattilaisten yhteistyönä asiakkaan tilanteeseen, sairauteen, ongelmaan tai muuhun asiakokonaisuuteen liittyvä organisaatorajat ylittävä palveluprosessia.

Nepsytiimi toimii hankerahoituksella. Nepsytiimin tarkoituksena on ollut tarjota 4–29-vuotiaiden neurokirjon asiakkaiden kanssa työskenteleville ammattilaiselle tietoa ja ymmärrystä neurokirjon haasteista, vahvistaa monialaista yhteistyötä, löytää ja juurruttaa uusia tapoja toimia ja ajatella. Tavoite on, että ammattilaisilla olisi osaamista ja uskallusta tukea ja auttaa varhaisessa vaiheessa, kaikissa kohtaamisissa.

Keinoina on ollut koulutukset, toimipaikkakohtaiset infot, ryhmä- ja vertaistoiminnan sekä osallisuustiedon kehittäminen sekä tuottaa tietoa palveluverkosta kehittämisen tueksi koko hyvinvointialueen laajuisesti. Hankkeessa on myös pilotoitu rajattu tukipuhelin ammattilaisten matalan kynnyksen ohjaukseen.

Suoraa asiakastyötä tiimi ei tee. Nepsytiimi toimii koko hyvinvointialueella.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön on osa hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistä ja sen tarkoituksena on vähentää päihdehaittoja. Ennaltaehkäisyllä pyritään vaikuttamaan päihteiden saatavuuteen ja kysyntään ja sitä kautta päihteiden käyttöön.

Varkaudessa toimii laaja-alainen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, joka suunnittelee ja toteuttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa ehkäisevää päihdetyötä kunnassa. Työryhmään kuuluu kaupungin eri toimialojen, järjestöjen ja seurakunnan edustajia, toisen asteen edustaja sekä poliisi. Työryhmän työskentelyä ohjaa ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, jonka tekemiseen kaikki työryhmän jäsenet ovat sitoutuneet. Työryhmän toimintaa ja kaupungin ehkäisevää päihdetyötä koordinoi Varkauden hyvinvointikoordinaattori.

Varkaudessa otettiin käyttöön [PAKKA – toimintamalli](#) vuonna 2022. Samalla perustettiin Varkauden seudun PAKKA tarjontaryhmä, johon kuuluu Varkaus, Joroinen ja Leppävirta. Pakkatoiminnan ytimessä on vaikuttaa päihteiden saatavuuden sääntelyyn, jolla ehkäistään alaikäisille myyntiä ja päihtyneille anniskelua. Varkaudessa Pakkaa on toteutettu muun muassa viestinnällä (Tipaton tammikuu- ja Hakematta paras – kampanjat). Lisäksi toteutettiin ostokokeet vuonna 2023 ja päihdetilannekyselyt on tehty vuosina 2022 ja 2025.

Päihde -ja mielenterveys otetaan puheeksi liikunta- ja elintapaneuvonnassa. Varkauden kaupungin kuntosalit, uimahalli, sekä muut liikuntapaikat ovat päihteettömiä. Päihteettömyyden edistäminen alaikäisten urheiluseuratoiminnassa on tärkeää ja näin ollen pyritään urheiluseuroja aktivoitumaan, sekä motivoitumaan ehkäisevään päihdetyöhön.

Varhainen tuki

Matalan kynnyksen toiminnalla on tärkeä merkitys päihteettömyyteen tukemisessa.

[Savonkodilla](#) toimi tuetun asumisen yksikkö sekä kaikille avoin päivätoiminta 31.5.2024 saakka. Tämän jälkeen toiminta muuttui yhteisölliseksi asumiseksi. Asumispalveluiden kohderyhmänä olivat alkuun varkautelaiset päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, joilla oli lisäksi erilaisia haasteita asumiseen liittyen. Esimerkkinä näistä haasteista voidaan mainita esimerkiksi vuokratästä, häiriökäyttäytyminen tai muutoin puutteelliset taidot ja keinot kodin kunnossa pitämiseen.

Avoimessa päivätoiminnassa kävi päivittäin n. 15–30 eri henkilöä. Päivätoiminnan ohella Savonkodilla tuotettiin kuntouttavaa työtoimintaa sekä yhteistyössä rikosseuraamuslaitoksen kanssa useampi henkilö ehti suorittaa yhdyskuntaseuraamusrangaistuksensa Savonkodilla. Lisäksi Savonkodilla oli työkokeilijoita niin sosiaali- ja terveysalalta kuin esimerkiksi kiinteistönhoidon aloilta. Savonkodilta sai myös avoimen päivätoiminnan aikaan ruoka-apua, kun ViaDia toi kauppojen ylijäämäruokaa lahjoituksena Savonkodille. Tätä ruokaa jaettiin kaikille apua tarvitseville ja usein esimerkiksi sosiaalitoimi tai päihdekliniikka ohjasi asiakkaitaan Savonkodille ruuan hakuun.

Savonkoti oli ja on edelleen aktiivisesti mukana Varkauden alueella erilaisissa toiminnoissa ja tapahtumissa, esimerkiksi näistä vuosittain järjestettävä Asunnottomien yö, Päihteisiin kuolleiden muistohartaus sekä kirjastolla järjestettävä tietopäivä. Yhteistyötä tehdään Pohjois-Savon hyvinvointialueen, Varkauden kaupungin, Varkauden seurakunnan sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Nykyään Savonkoti tuottaa asumisen tukipalveluita niin Savonkodin kiinteistön alueella kuin vapaassa asuntokannassa Varkaudessa sekä Leppävirralla. Kaikille avointa toimintaa Savonkodilla ei enää ole muutoin, kuin erilaisten erikseen ilmoitettavien tapahtumien yhteydessä. Viimeisin kaikille avoin tapahtuma oli lokakuun 2024 lopussa järjestetty Päihteisiin kuolleiden muistotilaisuus, joka järjestetään vuosittain yhteistyössä Varkauden seurakunnan kanssa.

Yhteistyö yhdyspinnalla päihde- ja riippuvuustyössä vahvistuu

Varkaus osallistuu Pohjois-Savon ehkäisevän päihdetyön verkostoon ja Pakka työryhmään, ja lisäksi pariin muuhun yhteistyöverkostoon, joiden tarkoituksena on ehkäistä päihde- ja riippuvuushaittoja sekä tukea mielen hyvinvointia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaalipalvelut ja Varkaudessa toimivat psykiatrian ja riippuvuussairauksien poliklinikat tekevät yhteisten asiakkaiden kanssa tiivistä yhteistyötä. Työikäisten sosiaalipalveluissa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti järjestetään sosiaalipalveluja tukemaan riippuvuuksien hoitoon sitoutumista.

Kaikille aikuisille asiakkaille tehdään hyvinvointialueella asiain yhteydessä Audit C- kysely, tarvittaessa mini-interventio sekä suositellaan päihdehoitoon hakeutumista. Päihdeiden käytön ja päihdehaittojen puheeksiotto on tärkeää kaikissa palvelutehtävissä.

Haittoja ehkäisevää päihdetyötä tehdään terveysneuvontapiste Linkkissä, jonka toiminta siirtyi vuonna 2024 Varkauden matkakeskukselta hyvinvointikeskus Aaltoon. Muutoksen myötä, asiakaskäynnit ovat pudonneet. Piste toimii pistosvälineiden vaihtopisteenä ja lisäksi annetaan terveysneuvontaa. Pohjois-Savon hyvinvointialue on hakenut hankerahaa C-hepatiin häätöön hyvinvointialueella.

Varkauden päihdepoliklinikka palvelee varkautelaisia, joroislaisia ja leppävirtalaisia. Nuorten päihdekäyttö kasvaa jatkuvasti. Ennaltaehkäisevä työ alkaa jo alakouluista. Päihdepoliklinikalla on panostettu nuorten päihdetyöhön, johon on varattu 2 työntekijän resurssi. Yhteistyö verkostojen ja perheiden kanssa on tiivistä.

2.2. TERVEELLISET ELINTAVAT

Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy

Ravitsemusneuvonta tavoittaa työikäisiä parhaiten kaupungin liikuntaohjaajan elintapaneuvonnan ja sosiaali- ja terveyspalvelukäynneillä. Järjestöjen rooli elintapaneuvonnassa on merkittävä. Eri tapahtumissa ja järjestöjen kautta on jaettu materiaalia, ja järjestöt ovat pitäneet ravitsemukseen liittyviä koulutuksia. Haasteena on, että järjestöjen kautta tavoitetaan usein jo valmiiksi aktiivisia asukkaita.

Ruokasuositusten mukaiseen syömiseen on kannustettu muun muassa viestinnällisin keinoin. Varkaudessa toimi terveellisten elintapojen työryhmä keväälle 2023. Ryhmän kautta jaettiin somessa ja kaupungin sivuilla viikon vinkkejä elintapoihin liittyen.

Varkauden liikuntaneuvoja on osallistunut Pohjois-Savon hyvinvointialueen ravitsemustyöryhmään. Työryhmä on seurannut alueellaan ravitsemusindikaattoreita ja miettinyt vaikuttavia toimintamalleja, joilla asukkaita voidaan ohjata kohti ravitsemussuositusten mukaista syömistä. Työryhmän asioista on viestitty Varkauden hyvinvointiryhmään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin.

Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa

Liikuntaneuvonta on vakiintunut ja elintapamuutoksen tueksi on saatavilla tavoitteellista matalankynnyksen liikuntaneuvontaa, joka sisältää useita tapaamisia. Liikuntaneuvonnan palveluketjua kehitetään yhdessä P-S hyvinvointialueen koordinoimassa verkostossa.

Sote uudistuksen myötä loppuivat hyvin alkaneet käytänteet muun muassa äitiysneuvolan sekä kutsuntoihin kuntoon kanssa. Yhteistyö on jatkunut uusilla toimintatavoilla, jotka vaativat edelleen kehittämistä. Yhteistyö terveyden- ja sairaanhoitajien, sekä fysioterapeuttien kanssa toimii hyvin. Liikuntaneuvoja on käynyt muun muassa kutsuttuna kertomassa liikuntaneuvonnasta soten henkilöstölle.

Varkauden kaupunki tukee henkilöstön terveyttä ja hyvinvointia vuoden 2025 alussa alkaneella Eikö Virta Riitä Vapaa-ajalle – kampanjalla, jonka tarkoitus on, että henkilöstö motivoituisi löytämään oman mieluisan tavan lisätä liikettä omaan arkeen liikuntaneuvonnan avulla.

Toiminta – ja työkyky vahvistuu

Työmatkapyöräilyä ja -kävelyä tuetaan. Varkaudessa on kattava kevyen liikenteen väylien verkosto. Kevyen liikenteen väyliä ja raitteja on yhteensä n. 110 km ja oleellisia yhteysvälipuutteita katuverkostolla ei ole. Jokaisesta kaupunginosasta pääsee turvallisesti keskustaan lukuun ottamatta Kangaslampea, jonka liikenneyhteydet keskustaan ovat valtion ylläpitämiä teitä. Kevyen liikenteen väylien kuntoa tarkkaillaan jatkuvasti ja epäkohtiin puututaan resurssien puitteissa. Edellisen kerran kevyen liikenteen väylien kuntotutkimus tehtiin kesällä 2024. Tutkimuksen perusteella tyydyttävien, hyvien tai erittäin hyvien väylien osuus oli 91 %.

Varkauden kaupunki tukee henkilöstön toiminta – ja työkykyä muun muassa polkupyöräedulla, joka on tulossa käyttöön kevään 2025 aikana.

Vertaisohjaaja koulutusta tarjottiin yhdessä Pohjois – Savon liikunnan kanssa muun muassa järjestöille, mutta koulutukseen ei saatu osallistujia. Erityisryhmien ohjaajille on kuitenkin tarvetta.

Työttömien aktivointiin kohdennettuja toimintaa ja työkykyä tukevia ryhmiä on järjestetty vain Ohjaamon kautta alle 29 – vuotiaille. Mieliteko-hankkeen ensimmäisellä kaudella työttömille tarjottiin erilaisia kursseja, mutta osallistujien määrä jäi vähäiseksi. Saavutettavuutta esimerkiksi Soisalo-opiston kursseille ja kaupungin kuntosaleille ja uimahalliin lisää [Warkaus-kortti](#), jonka tarkoituksena on osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistaminen madaltamalla kynnystä hyvinvointia tukeviin palveluihin.

2.3. TURVALLINEN ARKI

Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy

Matalankynnyksen kohtaamispaikkojen vahvistaminen nähdään tärkeänä yksinäisyyden ehkäisyssä. Varkaudessa toimi noin kuusi vuotta kaikille kuntalaisille avoin matalan kynnyksen kohtaamispaikka Olohuone, jonka toiminta päättyi nykyisessä muodossaan joulukuussa 2023. Kaikille kuntalaisille avoimelle matalan kynnyksen paikalle nähtiin kuitenkin edelleen tarve ja sen eteen on tehty suunnitelmia vuoden 2024 ajan. Vuonna 2023 Olohuoneen osalta tehtiin vaikutusten ennakoarviointi, jossa arvioitiin eri vaihtoehtoja toiminnan kehittämiseen ja niiden vaikuttavuutta.

Olohuone tarjosi kävijöille neuvontaa, yhteisöllistä tekemistä. Henkilökunta oli palkattu palkkatuella, lisäapunaan kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä. Toimintaa koordinoi kaupungin osallisuuskoordinaattori. Lisäksi tilassa toimi edullinen kahvio, jossa oli tarjolla edullinen keittolounas keskiviikkoisin ja lisäksi jaettiin ViaDia:n tuomaa lahjoitusruokaa kaikille sitä tarvitseville. Kävijämäärä oli 5879 vuonna 2022 ja lisäksi viikoittain oli keskimäärin 9 järjestöä / yhdistystä, jotka käyttivät tilaa iltaisin. Vuoden 2023 aikana kävijöiden määrä kuitenkin väheni ja uusia kävijöitä tuli vain vähän.

Vuonna 2025 vastaavaa toimintaa käynnistetään uudelleen Yhteisötalo-pilotin kautta. Pilotissa kehitetään kohtaava ja monimuotoinen yhteisötalo, jonka tavoitteena on asukkaiden osallisuus ja hyvinvointi ja sitä myötä edistää asukkaiden yhdenvertaisuutta, hyviä väestösuhteita ja arjen turvallisuutta.

Yhteisötalo rakentuu Setlementti Puijolan ja Varkauden kaupungin sekä paikallisten järjestöyhteistyökumppaneiden toimesta. Talon koordinaatiosta vastaa Setlementti Puijolan palkkaama yhteisöohjaaja.

Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin

Varkaus on mukana [Arjen ilo ja tuki -projektissa](#) (P-S hyvinvointialue), jossa sote – ammattilainen kartoittaa asiakkaista hyvinvoinnin ja terveyden ja ohjaa hänet tarvittaessa hyvinvointia tukevien toimintojen ääreen. Asiakas ohjataan matalankynnyksen pisteelle, joita Varkaudessa ovat Varkauden sosiaali- ja terveysjärjestö (Wastery) sekä Ohjaamo.

Asiakkaan (erityisesti yksinäinen/syrjäytymisaltis) kulttuuristen oikeuksien huomiointi on parantunut. Käytössä on muun muassa 9kortti ja Varkaus-kortti. Lisäksi ollaan mukana Kaikukortti-pilotissa, joka lisää esim. kulttuurin saavutettavuutta (elokuvateatteri, teatteri jne.) taloudellisissa haasteissa.

Kulttuurikaveritoimintaa toteutetaan järjestöyhteistyönä.

Varkaudessa järjestettiin ympäri vuoden erilaisia kulttuuritapahtumia, joissa ihmiset kohtaavat toisiaan. Kulttuuritapahtumien asiakastyytyväisyyskyselyissä vaikutusten arvioinnissa nousevat mm. ”Tapasin ihmisiä”, ”Minulla oli mukavaa”, ”Piristyin”, ”Sain voimia arkeeni” ja ”Yllätyin”.

Kulttuuritapahtumien yleisarvosanat asteikolla 1–5 ovat erittäin hyviä. Esim. Varkaus-päivät yleisarvosana 4,4, Lumottu Puisto 4,4, Armas-kulttuuriviikko 4,7 ja Vekara-Varkaus 4,1.

Kiusaamiseen, häirintään ja ahdisteluun puututaan

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on vastuu lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja palveluista, joilla niitä ehkäistään. Paikallinen lähisuhdeväkivaltatyöryhmä toimi Varkaudessa monialaisena vielä syksyyn 2023. Tällä hetkellä Varkaudella on kaksi edustajaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen väkivaltatyöryhmässä. Haasteena viime aikana on ollut, että paikallistason näkyvyys ja toimet ovat jääneet ohuiksi ja kauas asukkaista. Viestintä tai toimet lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn vaativat Varkaudessa vahvistamista.

Arjen turvallisuutta on pyritty vahvistamaan eri keinoin. Varkaudessa on päivitetty kaupungin turvallisuussuunnitelma, josta löytyy tarkemmat turvallisuutta koskevat tiedot ja suunnitelma asukkaiden ja kaupungin arjen turvallisuuden lisäämiseksi. Valistusta ja viestintää tehdään kaikilla toimialoilla. Esimerkiksi koulut ovat sitoutuneet kiusaamisen vastaiseen toimintaan KIVA-koulu toimintamallin mukaisesti.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelutoiminta Varkaudessa

Kymi-Saimaan sovittelutoimisto tuottaa rikos- ja riita-asian sovittelupalvelua Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon ja Varkauden alueilla asuvien henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Palvelu perustuu lakiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 9.12.2005/1015. Toiminnan hallinnollisesta ohjauksesta, johtamisesta ja valvonnasta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos sovittelulain ja palveluntuottamissopimuksen mukaisesti.

Vuonna 2024 Kymi-Saimaan sovittelutoimistoon ohjautui 1160 rikos- ja riita-aloitetta käsiteltäväksi. Viime vuosien aikana sovittelualoitteiden lukumäärä on ollut nousujohteista. Vuonna 2022 aloitteita käsiteltiin 1087 kpl ja vuonna 2023 1120 kpl.

Sovittelussa osapuolet kohtaavat toisensa ja käsittelevät rikoksen tai riidan aiheuttamia haittoja kahden vapaaehtoisen sovittelijan avustuksella. Tavoitteena on auttaa osapuolia löytämään heitä tyydyttävät ratkaisut ja keinot aiheutuneiden haittojen hyvittämiseksi. Sovittelu antaa mahdollisuuden keskustella tapahtuneesta, tulla kuulluksi ja sopia vahinkojen korvaamisesta. Sovittelutoimiston ammattihenkilöstö selvittää asian soveltuvuuden sovitteluun ja neuvoo kaikissa yksityiskohdissa.

Liikenneturvallisuus

Varkaudessa tehdään aktiivisesti liikenneturvallisuustyötä. Teknisen toimialan johdolla kokoontuu liikenneturvallisuustyöryhmä kahdesti vuodessa. Työryhmään kuuluvat muun muassa kaupungin eri toimialojen edustajat, liikenneturva, vammais- ja vanhusneuvoston edustajat sekä viranomaisia kuten poliisi ja pelastuslaitos. Kokouksissa hyväksytään vuosittaiset liikenneturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet, jotka voivat olla konkreettisia liikenneympäristön parantamiseen liittyviä toimenpiteitä tai asennekasvatukseen liittyviä kampanjoita esimerkiksi iäkkäille ja nuorille. Työryhmä voi tehdä ehdotuksia liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Liikenneturvallisuustyötä on jalkautettu kaupunkiympäristöön kerran vuodessa, kun kuntalaisille on jaettu heijastimia tai polkupyörien valaisimia ja samalla viestitty liikenneturvallisuuden tärkeydestä. Aktiivinen ote liikenneturvallisuustyössä on tuottanut tulosta.

Keski-Savon alueelle valmistuu uusi seudullinen liikenneturvallisuussuunnitelma 2025. Edellisessä suunnitelmassa (vuodelta 2018) kaupungin vastuulle kirjatusta toimenpiteistä saatiin toteutettua n. 70 %. Kaupunki osoittaa vuosittain investointimäärärahaa liikenneturvallisuuden parantamiseen, jonka lisäksi liikenneturvallisuus huomioidaan kaikissa yleisen alueen suunnitelmissa ja niiden toteutuksessa. Paikallisen liikenneturvallisuustyön lisäksi kaupunki osallistuu Keski-Savon seudulliseen työhön, jonka yhtenä tehtävä alueena on liikenneturvallisuuden kehittäminen. Esimerkiksi yleisillä kulkuväylillä kaatumisia pyritään ehkäisemään oikea-aikaisilla kunnossapidon toimenpiteillä mm. liukkaudentorjunnalla.

Liikenneturvallisuuden kannalta merkittävät riskit sisältyvät poikkeaviin liikennejärjestelyihin, joita aiheuttavat muun muassa yleisen liikenteen yhteydessä tapahtuva rakentaminen. Rakennuskohteisiin laaditaan erilliset liikenteenohjaussuunnitelmat, joiden avulla pyritään luomaan turvallinen liikkumisympäristö työmaan läheisyydessä. Kaupungin myöntämien katutyö- ja sijoituslupien yhteydessä myös kolmannet osapuolet veloitetaan laatimaan työn aikaiset liikenteenohjaussuunnitelmat ja tarvittaessa kaupungin edustajat voivat puuttua epäkohtien korjaamiseksi.

Varkauden joukkoliikenne muodostuu paikallisliikenteestä sekä palveluliikenteestä (PALI). Paikallisliikenteen aikataulut on laadittu palvelemaan pääasiassa koululaisten matkustustarpeita, joka aiheuttaa sen, että ne eivät palvele parhaalla mahdollisella tavalla työmatkaliikennettä. Kesäaikataulut ovat huomattavasti suppeammat kuin koulujen toiminnan aikaan ajettavat talviaikataulut. Järjestelyn kautta kasvatuksen ja hyvinvoinnin toimiala on säästänyt lakisääteisten koulumatkojen hankinnoissa ja toisaalta olemme saaneet paikallisliikenteen tehokkaampaan käyttöön. Paikallisliikenne on maksutonta eläkeläisille ja koululaisille klo 10–14. Ilmainen joukkoliikenne on otettu hyvin vastaan ja vuosittain tehdään n. 40.000 ilmaista matkaa. Palveluliikenne (PALI) on maksullista joukkoliikennettä, jonka avulla saadaan joukkoliikenteen piiriin myös sellaisia alueita, joissa paikallisliikennettä ei ole. Koska käytävissä on ainoastaan yksi PALI-auto, ei joukkoliikennettä ole saatu järjestettyä kattavasti joka paikkaan Varkaudessa. Vuonna 2024 tehtiin paikallisliikenteen linjoilla yhteensä n. 154.000 matkaa ja PALI-liikenteessä n. 4.000 matkaa. Käyttäjämäärät laskivat n. 10 % verrattuna vuoteen 2023.

2.4. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN RAKENTEET JA RESURSSIT

2.4.1. LAADULLINEN ITSEARVIOINTI KUNNAN RAKENTEISTA

Itsearviointi kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä. Hyvinvointikertomus valmistellaan monialaisissa työryhmissä. Hyvinvointikertomusta hyödynnetään yhä paremmin talousarviosuunnittelussa. Myös toimialojen omissa suunnitelmissa ja toiminnoissa tämä näkyy. Kertomukseen sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden jalkauttaminen sekä vaikuttavuuden arviointi yhdessä monialaisesti vaatii vielä kehittämistä.

Itsearviointi kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita on vahvistettu HYTE(K). Hyvinvointikoordinaattorin resurssi on ollut vuodesta 2022 lähtien 100 %, jonka sisään on kuitenkin liitetty ehkäisevä päihdetyön koordinointi. Myös turvallisuuden resursseja on vahvistettu valmiuspäällikön myötä v. 2022.

Poikkiphallinnollisen hyvinvointiryhmän toiminta on vakiintunut osaksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kehittämistä vaatii, että työryhmässä esille nousseet asiat ohjaisivat vahvemmin terveyden edistämistä ja suunnittelua. Myös vaikuttavuusarviointiin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Esimerkiksi ovatko käytössä olevat menetelmät tuottaneet tulosta. Lisäksi toivotaan selkeitä mittareita esim. vanhemmuuden tukeen.

Osallisuuskoordinaattorin eläköidyttyä vuonna 2023 osallisuuskoordinaattorin tehtävät jakaantuivat hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimialan henkilöstölle. Osallisuustyötä muun muassa verkosto- ja järjestöyhteistyö siirtyivät hyvinvointikoordinaattorille. Osallisuuskoordinaattorin tehtävä täytettiin 1.3.2025.

Itsearviointi kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen rakenteiden vahvuudesta. Varkauden ehkäisevän päihdetyön rakenteita on vahvistettu EPT – koordinointiin lisätyllä resurssilla. Varkauden monialaisen ehkäisevän päihdetyöryhmän toiminta on vakiintunutta ja vaikuttavaa. Lisäksi PAKKA toiminta on saatu vakiinnutettua osaksi ehkäisevää päihdetyötä ja osallisuutta on lisätty ehkäisevän päihdetyön osalta ja kuntalaisille on viestitty selkeästi muun muassa päihdetilanteesta. Kehitettävää nähdään siinä, että laajempi eptstrategia puuttuu. Lisäksi resurssivaje vaikuttaa käytännön tasolla niin, että kaikkia ikäryhmiä ei ehditä huomioimaan.

Itsearviointi kunnan yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden edistämisestä. Kunnan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä palveluiden saatavuutta on lähdetty parantamaan laatimalla tasaarvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka työstäminen aloitettiin vuoden 2023 lopussa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman moniäänisyys on varmistettu tekemällä yhteistyötä eri tahojen kanssa suunnitelmatyön eri vaiheissa. Suunnitelmaa on työstetty moniammatillisessa työryhmässä, jonka lisäksi kuntalaisia on osallistettu kyselyiden kautta, myös eri vaikuttamistoimielimiä sekä järjestöjä on kuultu. Kunnan tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelman lisäksi varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta löytyy omat suunnitelmat sekä Varkauden kaupungin henkilöstöä koskeva tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä. Varkauden kaupunki on määrätietoisesti kehittänyt elinvoimaansa monipuolisin toimin, yhteistyössä paikallisten yritysten, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa. Kaupunki panostaa vahvasti yrittäjäystävällisyyteen, työelämäyhteistyöhön, viestintään ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Kaupunki on myös investoinut merkittävästi palveluihin, elinympäristön viihtyvyyteen ja infraan.

Kaupunki on määrätietoisesti kehittänyt yrittäjäystävällistä ja elinvoimaa tukevaa toimintakulttuuria. Varkauden elinvoimatyötä koordinoi kaupunginhallitus ja kaupungin omistama Navitas Kehitys Oy. Kaupungin hallinnossa on mukana elinkeinoelämän edustajia. Yhteistyö paikallisten yrittäjäjärjestöjen, kuten Varkauden yrittäjien ja Keski-Savon yrittäjänäisten kanssa on aktiivista. Kaupunki rahoittaa yritysneuvontaa vuosittain noin 500 000 eurolla ja osallistuu uusyritystoiminnan tukemiseen Wäläky-uusyrityskeskusten kautta.

Varkaudessa yrityksiä tuetaan konkreettisesti muun muassa uusien toimitilojen rakentamisella ja keskittymällä yrityslähtöisiin kehityshankkeisiin. Lisäksi kaupungissa on käytössä Keski-Savon yritysrahasto, johon on koottu 1,7 miljoonaa euroa, ja joka tukee paikallista yritystoimintaa.

Varkauden kaupunki toimii Keski-Savon työllisyysalueen isäntäkuntana. TE-uudistuksen valmistelussa on kuultu laajasti elinkeinoelämää ja huomioitu sieltä tulleet viestit ja tarpeet alueen toiminnan suunnittelussa. Oppilaitosyhteistyötä tehdään Savonian, Sakkyn ja Diakin kanssa, ja sen tuloksena on syntynyt mm. englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kaupunki tukee nuorten työllistymistä kesätyöseteleillä, kesäyrittäjyydellä ja ohjaamotoiminnalla.

Varkauden kaupunki palkittiin Pohjois-Savon vuoden yrittäjäystävällisimpinä kuntana vuodelta 2024.

Työllistymistä edistävää monialaista palvelua (TyM)toteutetaan Keski- Savon työllisyysalueen hyvinvointialueen ja Kelan palveluiden yhteensovittamisella, jos asiakkaan tilanteessa tunnistetaan työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumista tai työllistymistä vaikeuttavia haasteita terveydentilassa tai elämäntilanteessa sekä Kelan palveluiden tarvetta samanaikaisesti. Lakiuudistuksen (1.1.2025) tavoitteena on tunnistaa asiakkaan työllistymistä edistävien monialaisten palveluiden tarve aiempaa varhaisemmassa vaiheessa. Varkaudessa TyM palveluun on lisätty terveydenhoitajien sekä työikäisten sosiaalipalveluiden viranhaltijoiden määrää olemassa olevasta henkilöstöstä.

Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen. Varkauden kaupungin kotoutumisen alkuvaiheen palvelut noudattelevat kotoutumislain vaatimuksia. Kotoutumisen alkuvaiheen asiakkaita ovat kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet, kotoutumisajalla olevat turvapaikan saaneet ja kiintiöpakolaiset sekä heidän puolisonsa. Kotoutumisen alkuvaiheen palveluissa asiakkaalle laaditaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja tarvittaessa kotoutumissuunnitelma. Asiakkaita avustetaan asumiseen ja talouteen liittyvissä asioissa sekä oleskelulupien, matkustusasiakirjojen ja perheen yhdistämisen hakemisessa. Asiakkaat ohjataan opiskelemaan suomen tai ruotsin kieltä ja heidät ohjataan myös monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon, kun heidän kieliryhmälleen sopiva kurssi on alkamassa. Keski-Savon työllisyysalue vastaa työttömän työnhakijan kotoutumissuunnitelmasta. Työllisyysalue ohjaa asiakkaan kielen opiskeluun, kotoutumiskoulutukseen ja tarvittaessa

työkokeiluun sekä kertoo mahdollisuudesta opiskella omaehtoisesti kotoutumisajalla. Tietoa kunnan kotoutumispalveluista on saatavilla Varkauden kaupungin internetsivuilla suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.

Kun maahanmuuttaja siirtyy kuntaan hän saa Tervetuloa Varkauteen -kirjeen ja oman kotoutumisohjaajansa yhteystiedot. Kirjeessä toimitetaan ajankohtaista tietoa tapahtumista ja meneillään olevista suomen kielen opinnoista. Tervetulokirje oikeuttaa pieneen lahjaan, jonka voi hakea Varkauden kaupungintalolta ja samalla asiakas näkee missä kotoutumis- ja työllisyyspalvelut sijaitsevat. Kunnan peruspalvelut tarjoavat omaa kotoutumista tukevaa toimintaansa ja heillä on vuosittainen suunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen tueksi. Kukin viranomainen antaa ohjausta ja neuvontaa omaan toimivaltaansa kuuluvista asioista, ja tarvittaessa kunnan kotoutumispalveluiden työntekijät auttavat.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan kotoutumispalveluita koordinoi maahanmuuttokoordinaattori, joka osallistuu kunnan talousarvion ja hyvinvointikertomuksen laatimiseen, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo- sekä turvallisuussuunnitelmien laatimiseen. Hän tekee laaja-alaista verkostoyhteistyötä kunnan peruspalveluita tuottavien henkilöiden kanssa ja toimii tiiviissä yhteistyössä myös paikallisen vastaanottokeskuksen kanssa. Maahanmuuttokoordinaattori vastaa paikallistason maahanmuuttoverkoston operatiivisesta koordinoinnista sekä kaupungin hyvien väestösuhteiden edistämisestä. Hyvien väestösuhteiden ja etnisten suhteiden osalta näkyvimpiä toimenpiteitä paikallistasolla on ollut Yhteisötalon toiminnan suunnittelu ja luominen Varkauteen, hyvien väestösuhteiden tiedonkeruutilaisuudet sekä S2-opettajan palkkaaminen maahanmuuttajalapsille alle 7vuotiaiden lasten ryhmiin.

2.4.2. AVUSTUKSET JA KUMPPANUUSSOPIMUKSET

Kaupunki jakaa tapahtuma- ja kohdeavustusta, jota voivat hakea Varkauteen rekisteröidyt yhdistykset, Varkaudessa toimivat yhteisöt, työryhmät sekä varkautelaiset yksityishenkilöt.

Kaupunki on sitoutunut kumppanuussopimuksilla pitkäjänteiseen ja neuvottelevaan yhteistyöhön. Kumppanuussopimus voidaan tehdä rekisteröityneen yhdistyksen tai yhteisön kanssa sääntöjensä mukaiseen perustoimintaan tai kohdennettuna tiettyyn toiminnan osaan. Avustukset ovat 129 e / asukas (Varkaus v. 2022)

 Pisteet	Varkaus	Pohjois-Savon hyvinvointialue	Iisalmi	Imatra	Pieksämäki	Valkeakoski	Koko maa
Avustukset	50	95	100	0	100	75	77
 Avustukset yhteisöille, €/asukas	50 129 €/asukas	95 Toteutuu hyvin	100 197 €/asukas	0 37 €/asukas	100 122 €/asukas	75 145 €/asukas	77 Toteutuu hyvin

Avustuksien saajien ja kumppanuussopimusten määrä 2024

- Kumppanuussopimuksia on tehty 11 kpl, 47 750,00 €
- Elinvoimajaoston myöntämät avustukset 2024: hakemuksia 62 kpl, haettu 209 654,00 €, myönnetty 54 400,00 €
- Liikuntapalveluiden toiminta-avustukset 2024: hakemuksia 26 kpl, haettu 137 720,00 €, myönnetty 45 000,00 €
- Moottoriurheilukeskuksen yhteistyösopimuksen mukainen huolto- ja ylläpitoavustus: yhteensä 10 000,00 € (VRT 5 000,00 € ja VarkUA 5 000,00 €)
- Vattuvuoren avustus: 100 000,00 €
- Varkauden teatteri: 500 000,00

2.4.3. YHDYSPINTOJEN TEHTÄVÄT JA ROOLIT SELKIYTYVÄT JA TARPEET TUNNISTETAAN

Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö hyvinvoinnin ja terveydenedistämässä on jatkunut monelta osin saumattomasti sote-uudistuksen jälkeen. Haasteena kunnan osalta on nähty toimivien yhteistyörakenteiden loppuminen muun muassa lasten ja nuorten toiminnoissa ja haasteet opiskelijahuollon palveluissa.

Varkauden kaupunki vastasi opiskelijahuollon järjestämisestä vuoteen 2023 saakka, josta alkaen vastuu on ollut Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Muutoksen myötä organisaatioiden eriytyessä haasteeksi on muodostunut yhdyspintatyö, jolla pitäisi turvata opiskelijahuollon prosessin toiminta opiskelijoiden lakisääteisten palveluiden saamiseksi.

Toteutumisen haasteena on ollut muutoksen kireä aikataulu, hyvinvointialueella tapahtuneet organisaatiomuutokset, opiskelijahuollon henkilöstön rekrytoinnin haasteet sekä erityisesti esihenkilöiden vaihtuvuus, jolloin kaupungin näkökulmasta on ollut haasteellista löytää vastinparia ongelmien selvittämiseksi. Käytännön haasteena kuraattoripalveluissa on ollut sijaisjärjestelyt pidempien poissaolojen yhteydessä.

Opiskelijahuollon lakisääteisyyden osalta haasteista on ollut erityisesti psykososiaalisten palveluiden saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä, yhdyspinnan prosessien avaamisessa sekä tiedonkulussa. Opiskelijahuollon kehittämisessä tarvitaan myös vastaisuudessa tiivistä yhteistyötä palveluiden parantamiseksi.

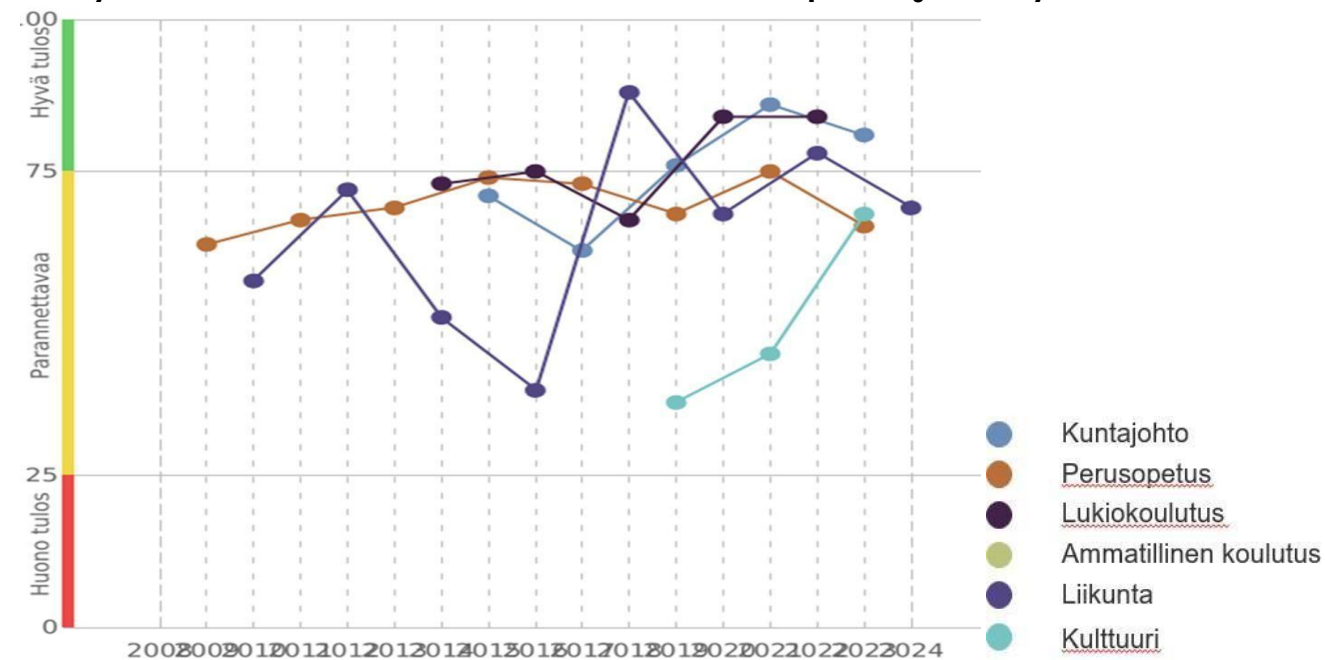
Yhdyspintatyötä on kehitetty yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa kehittämällä palvelupolkuja, joiden tarkoitus on selkiyttää rooleja ja tehtäviä ja tunnistaa tarpeita yhdyspinnalla. Järjestöjen ja muiden toimijoiden rooli yhdyspintatyössä tulee myös huomioida yhä vahvemmin.

2.5. PALVELUPROSESSIT OVAT ASUKKAIDEN HYVINVOINTIA VAHVISTAVIA

2.5.1. TEAVIISARI

TEAvisari on työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Varkaudessa terveydenedistämisasiivisuus on ollut nousujohteinen viime vuosina, mutta vuonna 2024 tuloksissa on nähtävissä pieni notkahdus. T

Terveydenedistämisasiivisuus kokonaistulos Varkaudessa pitkän ajan kehitys 2008–2024.

[Tea – viisari 13.3.2025](#)

Tea-viisari Varkaus vertailu

	Varkaus	Ilialmi	Imatra	Pieksä mäki	Valkeak oski	Pohjois- Savon hyvinvoi ntialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	71	69	74	76	74	70
Kuntajohto	81	83	84	95	94	87	83
Perusopetus	66	71	61	60	65	65	64
Lukiokoulutus	84	63	58	..	67	69	67
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	73	66
Liikunta	69	75	80	82	89	77	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	..	60	59
Kulttuuri	68	64	67	93	88	73	72

[Tea-viisari 13.3.2025](#)

Prosessi-indikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimia, suurin osa toteutuu Varkaudessa hyvin suhteessa vertailualueisiin.

Kuntajohto 2023

Vahvuudet

Kuntajohto on sitoutunut hyvinvoinnin edistämiseen strategiatasolla. Valtuusto hyväksyy hyvinvointikertomuksen. Kunnan toiminta -ja taloussuunnitelmassa määritellään mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä seurataan ja tehdään tarvearviointia, ja tuloksista raportoidaan valtuustolle. Tulos on yhteneväinen vertailualueiden kanssa. Hyvinvoinnin edistämistyöhön on nimetty koordinaattori ja resursseja on vahvistettu. Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on määritelty.

Kehitettävää

Ennakkovaikutusten arvioinnin (EVA) käyttöönotosta puuttuu päätös ja kirjallinen toimintaohje.

EVA:n käyttö päätöksenteon valmistelussa toteutuu vaihtelevasti.

Hyvinvointikertomuksen tavoitteissa ei ole huomioitu kestävää kehitystä. Tulos on huonoin suhteessa vertailualueisiin.

Vastaavasti kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa lautakuntapäätöksen valmisteluun verkossa tai osallistua hankintojen valmisteluun ja seurantaan vaatii kehittämistä.

Kaupungin osallisuusohjelma tulee päivittää.

Peruskoulu 2023

Vahvuudet

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvointi tarkistetaan kolmen vuoden välein.

Oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan.

Kunta tarkistaa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin kolmen vuodenvälein

Kehitettävää

Oppilaiden mahdollisuuden vaikuttaa eri koulun toimintojen suunnitteluun ovat osittain rajalliset käytännön syistä. Jotkin osa-alueet vaativat kehittämistä, muun muassa vaikutusmahdollisuudet ryhmäytymisen suunnitteluun on toiseksi matalinta suhteessa vertailualueisiin.

Huoltajien vaikutusmahdollisuudet koulun eri toimintoihin vaatii monelta osin kehittämistä. Muun muassa huoltajien vaikutusmahdollisuudet kouluruokailun suunnitteluun on matalimmalla tasolla suhteessa vertailualueisiin.

Peruskoulujen osalta Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositus koululounaan ja välipalojen järjestämisestä ei täysin toteudu. Kehittäminen on haasteellista koulujen arjessa.

Peruskouluissa ja varhaiskasvatuksessa ei ole erikseen nimettyä ruokakasvatuksesta vastaavaa tai tiimiä, joka olisi tietoinen hyvinvointisuunnitelmakirjauksista

Liikunta 2024

Vahvuudet

Liikuntaryhmiä on kattavasti lähes kaikille ryhmille tarjolla. Tulos on samaa tasoa vertailualueiden kanssa. Liikunnan edistäminen näkyy strategiassa. Tulos on keskitasoa suhteessa vertailualueisiin.

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Liikuntaa edistetään poikkihallinnollisesti muun muassa kaupungin hyte-ryhmässä.

Kunnassa on muutaman vuoden toiminut järjestöfoorumi, johon on kutsuttu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten edustajat. Malli vaatii kuitenkin päivittämistä, sillä urheiluseurat eivät ole kokeneet laaja-alaista foorumia omakseen.

Kehitettävää

Työikäisten liikunta-aktiivisuuden seurantaa tulee kehittää. Tulos on matalin suhteessa vertailualueisiin.

Osallistuvaa budjetointia osana liikuntaosallisuuden lisäämistä tulee kehittää. Varkauden tulos tältä osin on vertailualueiden matalin.

Liikunnan suunnitteluun ja ohjaukseen varattu henkilöstömäärä on vähäinen. Lisäksi harjoitusvuoromaksut vaativat tarkastelua

Kulttuuri 2024

Vahvuudet

Varkaus on madaltanut kulttuuriin osallistumisen kynnystä. Tulos on selkeästi parempi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi on parhaimmalla tasolla yhdessä Pieksämäen kanssa. Kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteistoiminta toteutuu hyvin ja on vertailualueiden ylintä tasoa kolmen muun kunnan kanssa.

Kehitettävää

Kuntastrategiassa tulisi käsitellä kulttuuripalvelujen edistämiseen liittyviä asioita. Varkauden tulos on tältä osin matalin suhteessa vertailualueisiin.

Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin tulisi esitellä luottamushenkilöille. Varkauden tulos on matalin yhdessä Iisalmen ja Imatran kanssa.

2.5.2. KUNTALAISILLA ON MAHDOLLISUUS OSALLISTUA JA VAIKUTTAA

Osallisuuden kokemus on merkittävä osa hyvinvointia. Osattomuuden kokemus taas lisää syrjäytymisen riskiä ja on yksi suurimpia sisäisen turvallisuuden riskejä. Osallisuus on kokemus, jota voidaan mitata. Varkaudessa asukkaiden osallisuutta on selvitetty eri kyselyissä yksittäisten kysymysten avulla, mutta tämä ei anna laajaa kuvaa asukkaiden osallisuudesta. Yksi tavoite jatkossa on ottaa osallisuusindikaattori käyttöön osana hyvinvoinnin ja terveydenedistämistä.

Osallisuus on tuotu osaksi strategiatyötä kuulemalla asukkaita kaupunginstrategian suunnitteluvaiheessa. Myös palveluprosessit toimialoilla ovat kuntalaisten osallisuutta tukevia. Kehittämistä vaatii asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen päätöksenteossa.

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja vaihtelevasti eri toimialoilla. HYTE(K) Osallisuusmenetelmistä, jotka on sovittu yhteisesti käytettävän, ei ole tehty yhtenevää toimintaohjetta. Myös yhteneväinen linjaus koulutettujen kokemusasiantuntijoiden käytöstä vaatii yhtenäisen linjauksen.

Kansalaistoiminnan ohjelma on vuodelta 2018 ja se vaatii päivittämistä.

Osallisuus Varkauden palveluissa

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Vuoden 2021 syksyllä organisaatiouudistuksen yhteydessä hyvinvoinnin ja kasvatuksen toimialalle perustettiin kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden yksikkö. Vuoden 2022 alusta yksikkö on toiminut nykymuodossaan sisältäen Lastenkulttuurikeskus Verson, Vekara-Varkauden sekä yleisen kulttuurin toiminnot. Lisäksi yksikössä hallinnoidaan seudullista Harrastamisen Suomen mallin hanketta.

Varkaudessa järjestetään ympäri vuoden erilaisia kulttuuritapahtumia, joissa ihmiset kohtaavat toisiaan. Kulttuuritapahtumien asiakastyytyväisyyskyselyissä vaikutusten arvioinnissa nousevat mm. ”Tapasin ihmisiä”, ”Minulla oli mukavaa”, ”Piristyin”, ”Sain voimia arkeeni” ja ”Yllätyin”.

Erilaisten verkostomuotoisten tapahtumien koordinointi antaa erilaisille yhteisöille mahdollisuuden olla osana tapahtumien suunnittelua ja toteutusta, mikä lisää omalta osaltaan osallisuutta ja paikallista yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kirjasto

Varkauden pääkirjasto ja Kangaslammin lähikirjasto ovat osa Lumme-kirjastoja. Vuoden 2020 koronapandemian aikana kirjaston palveluja jouduttiin monella tavalla rajoittamaan. Vuosina 2021–2024 on palautettu jälleen normaaliin kirjastotoimintaan.

Viimeisimpinä vuosina kirjastotyössä on lisääntynyt moninainen digineuvonta ja sähköisten palveluiden opastaminen. Kirjaston saavutettavuutta on lisätty tuomalla kirjastokortti osaksi TaskuWarkaus – sovellusta.

Aktiivisten kirjaston käyttäjien määrä näinä vuosina on ollut keskimäärin n. 4 500. Pääkirjastossa on uudistettu lasten- ja nuortenosastoa ajantasaisemmaksi ja viihtyisämmäksi, samoin auditorion vanhentunut tekniikka on uudistettu. Asiakkaiden käyttöön on tullut lisää hiljaisia ja erilaisia kokoontumistiloja, ja ne ovat olleet ahkerassa käytössä. Vuonna 2024 Varkaus liittyi yhdessä muiden Lumme-kirjastojen kanssa juuri perustettuun valtakunnalliseen e-kirjastoon. Kirjaston yhtenä tavoitteena on ollut tapahtumatoiminnan

kehittäminen. Omien kulttuuritapahtumia lisäksi kirjaston tiloissa järjestetään yhteistyökumppaneiden tapahtumia, joista suurimpana ovat olleet Vekara-Varkaus –tapahtumat. Kirjasto jatkoi myös yhteistyötä Kirja-Varkaus ry:n kanssa. Yhdessä järjestettyihin kirjallisuustapahtumiin osallistui 322 henkilöä.

Museokeskus Konsti

Konstin avaaminen Tehtaan koululla huhtikuussa 2024 toi hyppäyksen kävijämääriin. Osallisuus on toteutunut muun muassa "Varkautelaisten uuden museon" suunnittelussa, jota rahoitti Suomen kulttuurirahaston Museovisio-hanke. Konstin myötä pyrittiin vastaamaan paitsi ammattimaisen museotoiminnan pyörittämisestä, myös täyttämään yleisön toive helposti lähestyttävästä, epämuodollisesta museotoiminnasta. Vuonna 2024 vapaaehtoistyötä Konstissa teki 46 henkilöä ja työtunteja kertyi 494. Konstissa työskentelee oma yhteisötyökoordinaattori.

Liikuntapalvelut

Varkaudessa on monipuoliset urheilu- ja liikuntapaikat. Luonnon ja erityisesti vesistön käytön mahdollisuudet virkistyskäyttöön ja omaehtoiseen liikkumiseen ovat kaupungissa erinomaiset. Viime vuosina kaupunki on panostanut matalan kynnyksen maksuttomaan liikkumiseen rakentamalla mm. Kämärin ja Ämmäkosken luonto- ja ulkoilualueita, sekä Tyyskän pengertien, joka oli viimeinen vaihe Green Corridor -reitistöön.

Uimahalli Ilopisaran 50-vuotispäivää juhlittiin 7.4.2025. Lisäksi juhluvuonna on tarkoitus järjestää erilaisia pieniä tapahtumia. Varkauden kaupungin liikuntaneuvoja antaa maksutonta matalankynnyksen liikunta-/elintapaneuvontaa kaikille kuntalaisille vauvasta vaariin.

Pohjois-Savon Liikunta ry:n hallinnoima Perheille-hanke aloittaa toimintansa Varkaudessa toukokuun alussa 2025. Hanke liikuttaa perheitä säännöllisesti, joka viikko toukokuusta joulukuuhun 2025 saakka.

2.5.3. VARKAUDESSA TOIMIVAT JÄRJESTÖT JA MUUT YHTEISÖT SEKÄ NIIDEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ

Varkaudessa on laaja järjestökenttä. Sotejärjestöjä on noin 100, eläkeläisjärjestöjä reilut 20, kyläyhdistyksiä ja asukasyhdistyksiä reilut 10, liikuntaseuroja on n. 40 ja kulttuurijärjestöjä on noin 20.

Paikallisia järjestöjen yhteistyöorganisaatioita ovat muun muassa Wastery, Warkautelaiset ry, Warkauden kaupunkikeskusta ry ja Varkauden Urheiluseurat ry, joiden toiminta loppui.

Pohjois-Savon järjestöneuvosto toimii järjestöfoorumina kaikille pohjoissavolaisille järjestö- ja yhdistystoimijoille ja yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Järjestöjen rooli asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveyden ja osallisuuden edistämisessä on merkittävä. Järjestöt tarjoavat muun muassa erilaisia kursseja, liikunta- ja harrasteryhmiä, koulutuksia ja vertaistukea. Järjestöjen toiminta perustuu pääosin vapaaehtoisten toimintaan, joiden saaminen mukaan on viime vuosina ollut haastavampaa. Järjestötoimijoiden ikääntyminen nähdään myös haasteena.

Varkauden kaupungin tahtotilana on yhteisen järjestöfoorumin järjestäminen kahdesti vuodessa. Tämän lisäksi järjestöt kokoontuvat omien kattoteemojensa mukaisesti yhteisiin tapaamisiin, esimerkiksi kulttuurijärjestöjen, eläkeläisjärjestöjen ja sote-järjestöjen kokoontumiset sekä urheiluseurojen seurafoorumi.

Korona – aikana ei pidetty järjestöfoorumia. Vuonna 2023 aloitettiin laajat kaikki järjestöt ja yhdistykset ja urheiluseurat yhteen kokoava järjestöfoorumi, joka kokoontui neljä kertaa vuonna 2023 ja kerran vuonna 2024. Kokouksissa käsiteltiin muun muassa tapahtumiin ja viestintään liittyviä asioita sekä avustusasioita. Myös järjestöstrategia ja järjestösuunnitelma nousivat esille. Järjestöfoorumit ovat olleet tauolla vuoden 2024 keväästä lähtien, koska kunnassa ei ole ollut osallisuuskoordinaattoria ja järjestövastaavaa.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyötä Varkaudessa Varkauden kaupungin kumppanina tukee Stea-rahoitettu Warkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry (Wastery). Wastery yhteistyössä kaupungin kanssa edistää sekä kuntalaisten että järjestöjen toimintaedellytyksiä kaudella 2025–2027 alkaen seuraavasti:

- suunnitelmallinen yhteistyö järjestöjen toimitilojen turvaamiseksi hytejärjestöjä varten (luennot, vertaistuki, ennalta ehkäisevä toiminta, kerhot, harrastetoiminta ym.)
- lisäämällä kuntalaisten ja järjestöjen tietoa & osaamista (koulutus, ohjaus, neuvonta)
- lisäämällä kuntalaisten ja ammattilaisten tietoa hytejärjestöjen toiminnasta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- ohjaamalla kuntalaisia hytejärjestöjen toimintaan ja kunnan palveluiden piiriin, esimerkiksi toimimalla matalan kynnyksen neuvontapisteinä Arjen ilo ja tuki- projektissa (Mitä kuuluu-kortti)
- kehittämällä vapaaehtoistoimintaa Varkauden seudulla
- kehittämällä hytejärjestöjen, kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyörakenteita ja kuntalaisten palvelupolkuja
- osallistumalla alueellisten ja paikallisten yhteistyöverkostojen toimintaan (järjestöjen järjestöt, järjestöneuvosto, ikäihmisten palveluverkosto, Vammaisneuvosto, valikkoverkosto jne).

Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistoimintaa Varkaudessa koordinoi Valikkoryhmä, johon kuuluu kunnan, järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Varkaudessa vapaaehtoistyötä tekee moni järjestö ja yhdistys, seurakunnat sekä muut toimijat. [Vapaaehtoistyö.fi](https://vapaaehtoistyö.fi) toimii alustana niin palvelun etsijälle kuin tarjoajalle.

Vuosittain 5.12 valtakunnallisen vapaaehtoisenaikana on järjestetty vapaaehtoisten kiitoskahvit valikkoryhmän toimesta. Kiitoskahveille osallistuneiden määrä on noussut vuosittain ja viime vuonna tilaisuus tavoitti jo 130 vapaaehtoista yhteisen tapaamisen ääreen.

Varkaudessa valitaan vuosittain vuoden vapaaehtoinen, joka palkitaan Varkauden itsenäisyyspäivän juhlassa. Valintaa koordinoi valikkoverkosto. Vapaaehtoiseksi on valittu viime vuosina urheilun, kansalaistoiminnan ja Martta toiminnan edustajat.

Vapaaehtoisten hyvinvointia on lisätty järjestämällä virkistyspäivä v. 2024. Yhdessä Soisalo-opiston kanssa järjestettiin v. 2023 vapaaehtoistoiminnan kurssi uusien vapaaehtoisten tavoittamiseksi toimintaan.

Vapaaehtoistyöllä lisätään asukkaiden hyvinvointia.

Varkauden ev.lut. seurakunta ja SPR:n Varkauden osasto ovat merkittäviä vapaaehtoistoimijoita. Punaisen ristin Varkauden osasto, Varkauden ev.lut. seurakunnan diakoniatyö sekä helluntaiseurakunta (pieni määrä) ovat Varkaudessa hakeneet mukaan Euroopan unionin osarahoittamaan Aineellisen avun ohjelmaan.

Ohjelman kautta on saatu Varkauteen 40 € arvoisia maksukortteja elintarvikkeisiin S- ja K-ryhmän kauppoihin. Punaisen Ristin Varkauden osasto ja Varkauden ev.lut. seurakunnan diakoniatyön on jakanut kortit yhteistyössä.

Punaisen Ristin saamat 800 kpl kortteja on jaettu Kuoppakankaan seurakuntakeskuksella avoimissa tilaisuuksissa. Näiden korttien rahallinen arvo on 32 000 €.

Varkauden seurakunnan diakoniatyö on saanut ESR+ aineellisen avun maksukortteja 460 kpl ja niiden arvo on 18.400 €. Jakopäivistä on ilmoitettu ilmaisjakelulehdessä, sekä seurakunnan ilmoituskanavissa. Diakoniatyö on jakanut kortteja ajanvarauksella sekä kotikäynneillä.

ESR+ aineellisen avun maksukorttien avulla on pystytty auttamaan Kelan ja hyvinvointialueen yhteistyön haasteiden sekä hallitusohjelman mukaisista leikkauksista aiheutuneen ruokaturvan puutteisiin yli 50.000 € vuonna 2024 Varkaudessa.

[Koonto – hanke](#) on Kansalaistoimijälähtöisen kehittämisen koordinaatio- ja viestintähanke, jota hallinnoivat Pohjois-Savon

Sosiaaliturvayhdistys ry ja Pohjois-Savon Liikunta ry. Hankeaika on 1.8.2023–30.11.2025. Hankkeen toiminnalla vahvistetaan ja tuetaan pohjoissavolaisten järjestöjen ja yhdistysten hanke- ja osallisuusosaamista ja tehdään järjestöjen ja yhdistysten toteuttamaa hanketyötä ja sen tuloksia näkyvämmiksi. Varkauden kaupungilta on edustaja hankkeen ohjausryhmässä.

Seuraavat hankkeet ovat aloittaneet Koonto – hankkeen avulla Varkaudessa.

Elävä säätiö – Toimiva hanke 2023–2025.

ViaDia–Pohjois-Savo – Osaava työikä–hanke 2025–2026

Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestöyhteistyö

Pohjois-Savon hyvinvointialue tekee kolmannen sektorin toimijoiden kuten Kirkkopalveluiden, Mielituvan, Työterapisen yhdistyksen ja ev.lut, seurakunnan kanssa tiivistä yhteistyötä.

Varkauteen on myönnetty hyvinvointialueen avustuksia seuraaville toimijoille;

- Lapsen kengissä ry, Varkauden perheentalon jalkautuvaan toimintaan. Kumppanuusavustus 2 vuotta, päättyy 31.12.2025. Avustussumma 31 400 €/vuosi.
- Varkauden seudun Mielenterveysväki ry, Mielitupa – kohtaamisaikatoiminta. Kumppanuusavustus 2 vuotta, summa 6 000 euroa/vuosi. Uusi sopimus alkamassa vuosille 2025–2027, summa 10 000 €/vuosi.
- Varkauden seudun sosiaali- ja terveysjärjestöt ry – Wastery. Kumppanuusavustus 2 vuotta. Avustussumma 4 000 €/ vuosi. Sopimus päättymässä kevään 2025 aikana.

Järjestöyhdyshenkilöverkostoa ollaan rakentamassa Pohjois-Savon alueen laajuisesti niin, että jokaisesta kunnasta on nimetty yhdyshenkilö verkostoon. Verkosto starttaa 20.3.2025. Verkoston tavoitteena on edistää kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä avustusten ajossa alueen järjestöille, alueellisten järjestöfoorumien toteuttaminen sekä antaa tukea järjestöjen keskinäiselle yhteistyölle.

Pohjois – Savon järjestökysely 2024 toteutettiin 18.4.-17.5.2024. Kyselyyn vastasi 103 yhdistystä.

Yli 50 % vastanneista yhdistyksistä kuului sote – järjestöihin. Jäsenten ja vapaaehtoisten määrä on pysynyt viime vuosina vakaana. Suurimmassa osassa yhdistyksiä ei ole palkattua henkilöstöä. 39 % toimintakulut ovat 1001–5000 e välillä. Eniten vastanneita yhdistyksiä rahoitti jäsenmaksut, oma varainhankinta, kunnan järjestöavustus, osallistumis- ja harrastusmaksut, lahjoitukset sekä liiton tai aluejärjestön tuki. STEA:n erilaiset avustukset tulevat edellä mainittujen jälkeen. 74 % vastanneista yhdistyksistä kertoo hakeneen ja saaneen kunnalta avustuksia edellisenä toimintavuotenaan. Suurimmalla osalla vastaajista (47 %) ei ole vakituisia toimitiloja. Yhdistysten rooli hyvinvoinnin – ja terveyden edistäjänä;

Suurin rooliruoka-apu (88,5 %), valmiusryhmätoiminta (86 %) sekä vaate- ja tavaralahjoitukset (79 %). Kolme pienintä roolia näyttelevää olivat eri kohderyhmien digineuvonta (32,6 %), koulutustoiminta (31,8 %) sekä vapaaehtoistoiminta (30,4 %).

Kohtalainen rooli oli virkistystoiminnalla (33,7 %), vaikuttamistoiminnalla (30 %) sekä liikunnalla ja jumpalla (28,3 %). Suurin rooli oli kokonaisuudessaan kerhoilla ja muilla ryhmillä (44,6 %), harrastustoiminnalla (44,1 %) sekä vapaaehtoistoiminnalla (39 %).

Yhteistyötä tehdään toisten yhdistysten kanssa pääasiassa tapahtumien yhteydessä. Kunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä eniten tehdään tapahtumien ja tilojen kanssa.

3. JOHTOPÄÄTÖKSET

Indikaattoritiedon pohjalta on todettavissa, että suurin osa varkautelaisista voi hyvin ja on tyytyväisiä elämäänsä ja palveluprosesseilla on onnistuttu lisäämään varkautelaisten hyvinvointia.

Toimintaympäristöä kuluvalle valtuustokaudella 2021–2025 on muuttanut Korona – epidemia, sosiaali- ja terveystalouden uudistus sekä yleinen maailmantilanne (sota ja inflaatio), jotka ovat osaltaan vaikuttaneet niin palveluiden järjestämiseen kuin asukkaiden arkeen. Mielenterveyshaasteet näkyvät niin työikäisten, mutta myös nuorten arjessa. Toimeentulon haasteita on lisännyt korkea työttömyys, joka omalta osaltaan on lisännyt syrjäytymisriskiä. Arjen haasteet näyttäytyvät myös lapsiperheiden arjessa, jossa muun muassa vanhempien tukeminen vaatii yhä laajempaa huomiota.

Vuoden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelmaan asetettuihin tavoitteisiin on pyritty vaikuttavilla toimintamalleilla, joita on toteutettu eri toimialoilla. Lisäksi paljon toimintoja on tehty hanketyönä, joista osa vaatii vielä vahvistamista tai juurruttamista käytäntöön sekä selkeitä toimintamalleja.

Muuttunut toimintaympäristö vaatii muutosvalmiutta, jotta hyvinvointi kaupungissa lisääntyy ja asukkaat ovat tyytyväisiä elämäänsä ja olosuhteisiinsa. On tärkeää, että asukkaat otetaan mukaan toiminnan kehittämiseen ja viestintä kuntalaisten suuntaan vahvistuu.

Hyvinvointivajeiden pohjalta hyvinvointisuunnitelmaan on valittu seuraavat painopisteet tulevalle valtuustokaudelle. Lisäksi Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu lapsiin- ja nuoriin kohdistuvat omat erilliset painopisteet ja tavoitteet. Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin ikäihmisiin kohdistuvat painopisteet ja tavoitteet.

Kehittämiskohteet ja toimenpide-ehdotukset vuosille 2025–2029

1 Päihdehaitat vähenevät ja mielenterveys vahvistuu

Ehkäisevää mielenterveystyötä vahvistetaan (vaikuttava toimintamalli käyttöön)

Oppilashuollon kehittäminen yhteistyössä

2 Asukkaiden osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy

Osallisuus huomioidaan kaikissa toiminnoissa (Osallisuusindikaattori otetaan käyttöön)

Matalan kynnyksen toiminnalla tavoitetaan yhä useampia osallisuuden pariin

Asioista viestitään avoimesti ja ajantasaisesti jo suunnitteluvaiheesta lähtien

Varhainen tuki; syrjäytymisen ehkäisy mm. koulupudokkaat / opintonsa keskeyttäneet

3 Yhdyspinnat tunnistetaan sekä tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä

Hoitoketjujen ja palvelupolkujen selkiytyminen osana muutostyötä (järjestöt ja muut toimijat mukana erit. ennaltaehkäisyssä)

Roolit eri toimijoiden välillä selkiytyvät

Kehittämisessä tulee huomioida hyvinvoinnin - ja terveyden edistäminen kautta linjan ts. tavoitteet tulee olla siirrettävissä arkeen. Ennalta-ehkäisyyn tulee panostaa ja yhteistyötä kehittävä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

4 SEURANTA JA ARVIOINTI

Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisella työryhmällä, johon on kuulunut:

Kaupungin hyvinvointi- ja sivistysjohtaja

Perusopetus

Varhaiskasvatus

Tekninen toimi

Kirjastopalvelut

Osallisuuskoordinaattori

Järjestöedustaja

Pohjois-Savon hyvinvointialueen edustajat perusterveyden- ja sosiaalihuollon palveluista

Työryhmän sihteerinä toimi hyvinvointikoordinaattori

Varkauden hyvinvointiryhmälle kertomus esiteltiin 7.4.2025

Kertomukseen kuultiin järjestöjä ja muita toimijoita työn edetessä.

Hyvinvointikertomukseen asetettujen tavoitteiden toteutumista (mukaan lukien kertomukseen sisältyvät suunnitelma ja ohjelmat) seurataan ja arvioidaan vuosittain hyte-työryhmässä. Lisäksi seurantaan kuullaan kunnan asukkaita, yhdistyksiä ja järjestöjä sekä muita toimijoita.

Vuosittaisesta seurannasta raportoidaan valtuustolle vuosittain erityisesti ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen osalta.

Laaja hyvinvointikertomus OSA I on hyväksytty valtuustossa 26.5.2025